

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA ŠPORT
Specialna športna vzgoja
Gornišтво z dejavnostmi v naravi

SOLO PLEZANJE

MENTOR

doc. dr. Blaž Jereb

SOMENTOR

izr. prof. dr. Stojan Burnik

RECENZENT

doc. dr. Bojan Leskošek

AVTOR

David Lešnik

Korena, 2007

ZAHVALA

Mentorju dr. Blažu Jerebu, somentorju dr. Stojanu Burniku in recenzentu dr. Bojanu Leskošku se iskreno zahvaljujem za pomoč in strokovne nasvete. S svojim znanjem in bogatimi izkušnjami, s skrbjo in trudom so mi pomagali pri izdelavi diplomskega dela. Najlepše se zahvaljujem svojim staršem, ki so mi stali ob strani, me spodbujali in potrpežljivo čakali na zaključek študentskih let. Hvala Metki za moralno pomoč. Zahvaljujem se tudi Janku Oprešniku za sodelovanje, koristne nasvete in napotke. Zahvala gre tudi alpinističnim odsekom in plezalcem, ki so si vzeli čas in so izpolnili anketo.

IZVLEČEK

Solo plezanje je nevaren šport, ki zahteva fizično in psihično popolnoma pripravljenega športnika, ki je le tako kos nalogi, ki si jo zadane. Pri solo plezanju je plezalec, ki pleza sam, popolnoma osredotočen na svoje plezanje.

V diplomskem delu je predstavljen razvoj solo plezanja pri nas in po svetu od konca 19. stoletja do današnjih dni. Predstavljeni so plezalci, ki se ukvarjajo s tem športom in nekateri njihovi vidnejši vzponi. Omenjeno je tudi varovanje pri solo plezanju. Plezalci, ki plezajo sami, se namreč varujejo na več načinov, vsak od njih ima določene prednosti in slabosti.

Za pregled o razvitosti in trenutni razširjenosti solo plezanja v Sloveniji sta bili izdelani dve anketi. Namenjeni sta bili alpinističnim odsekom in plezalcem, ki plezajo sami. Iz anket je razvidno, kakšen odnos imajo plezalci do solo plezanja, zakaj se odločijo za solo plezanje, kako zahtevne smeri plezajo, kako se varujejo. V anketi je sodelovalo dvanajst alpinističnih društev in dvanajst solo plezalcev.

Opravljen je bil tudi kratek intervju z Jankom Oprešnikom, vodilnim slovenskim solo plezalcem, o njegovem odnosu do solo plezanja in razmišljanju o njem.

Solo plezanje lahko v določenih situacijah plezalcu reši življenje, v nekaterih okoliščinah pa lahko plezalca iz različnih razlogov celo pogubi. Najpogosteje plezalca, ki pleza sam, solo plezanje preprosto nagradi s pozitivnim občutkom, ki ga je deležen ob uspešnem vzponu.

Ključne besede: solo plezanje, alpinizem, športno plezanje, varovanje

KAZALO

1. UVOD	7
2. PREDMET IN PROBLEM	10
2.1. ALPINIZEM	10
2.1.1. Zgodovina alpinizma	10
2.1.1.1. Prva obdobja	10
2.1.1.2. Doba raziskovanja.....	11
2.1.1.3. Klasični alpinizem.....	11
2.1.1.4. Medvojni alpinizem.....	11
2.1.1.5. Moderni alpinizem.....	12
2.2. ŠPORTNO PLEZANJE.....	12
2.2.1. Zgodovina in razvoj prostega in športnega plezanja	13
2.3. SOLO PLEZANJE	14
2.4. ZGODOVINA SOLO PLEZANJA.....	19
2.5. POMEMBNEJŠI SOLO PLEZALCI	21
2.5.1. Andrejčič Zvone.....	21
2.5.2. Bachar John	22
2.5.3. Bence Filip	23
2.5.4. Beyer Jim.....	24
2.5.5. Casarotto Renato.....	25
2.5.6. Croft Peter	26
2.5.7. Česen Tomo	26
2.5.8. Destivelle Catherine	28
2.5.9. Furlan Vanja.....	29
2.5.10. Gill John Paul	30
2.5.11. Hersey Derek	31
2.5.12. House Steve.....	32
2.5.13. Huber Alexander.....	33
2.5.14. Humar Tomaž.....	33
2.5.15. Jeglič Janez – Johan.....	34
2.5.16. Jug Klement	36
2.5.17. Karo Silvo	36
2.5.18. Knez Franc.....	37
2.5.19. Kozjek Pavle.....	38
2.5.20. Lafaille Jean Cristoph	39
2.5.21. Maestri Cesare.....	41
2.5.22. Manfreda Marjan – Marjon.....	41

2.5.23.	Oprešnik Janko – Zumba	42
2.5.24.	Osman Dan	44
2.5.25.	Potter Dean.....	45
2.5.26.	Preuß Paul	46
2.5.27.	Robbins Royal	46
2.5.28.	Robert Alain	47
2.5.29.	Svetičič Miroslav - Slavc.....	48
2.5.30.	Wiggins Earl	52
2.5.31.	Zaplotnik Nejc	53
2.6.	OSTALI SOLO PLEZALCI.....	54
2.6.1.	Babanov Valery	54
2.6.2.	Barber Henry.....	54
2.6.3.	Belak Stane – Šrauf.....	54
2.6.4.	Bonatti Walter	55
2.6.5.	Bradey Lydia	55
2.6.6.	Buhl Hermann	55
2.6.7.	Čop Joža	55
2.6.8.	Davis Steph.....	55
2.6.9.	Debelak Mira Marko	56
2.6.10.	Güllich Wolfgang.....	56
2.6.11.	Juhant Dare	56
2.6.12.	Kammerlander Beat	56
2.6.13.	Kladnik Matej	57
2.6.14.	Lowe Jeff	57
2.6.15.	Lorenčič Boris.....	57
2.6.16.	Mayr Michael	57
2.6.17.	Messner Reinhold	58
2.6.18.	Minamiura Takeyasu	58
2.6.19.	Porter Charlie	58
2.6.20.	Povšnar Jože	58
2.6.21.	Profit Christopher.....	58
2.6.22.	Reardon Michael	59
2.6.23.	Rupar Uroš.....	59
2.6.24.	Steck Uli	59
2.6.25.	Yamanoi Yasushi.....	60
2.6.26.	Zorko Janez.....	60
2.7.	VAROVANJE PRI SOLO PLEZANJU	61
2.7.1.	Solo plezanje brez varovanja.....	61
2.7.2.	Solo plezanje z varovanjem na ključnih mestih	62

2.7.3.	Solo plezanje z varovanjem s polbičevim ali z bičevim vozlom	63
2.7.4.	Soloist	64
2.7.4.1.	Namestitev soloista na varovališče.....	64
2.7.4.2.	Namestitev soloista na pas.....	64
2.7.5.	Bonattijev način varovanja pri solo plezanju	65
3.	CILJI	66
4.	HIPOTEZE.....	67
5.	METODE DELA	68
6.	REZULTATI IN DISKUSIJA	69
6.1.	ANKETNI VPRAŠALNIK – ODSEKI.....	69
6.2.	ANKETNI VPRAŠALNIK – SOLO PLEZALCI	78
7.	INTERVJU.....	88
8.	ZAKLJUČEK.....	91
9.	LITERATURA	93
10.	PRILOGE	96

1. UVOD

Plezanje je ena od naravnih oblik gibanja (druge so hoja, tek, plazenje, skoki, ...), hkrati pa je tudi gibanje, ki je del vsaj dveh športnih panog: športnega plezanja in alpinizma. Filogenetsko je plezanje starejše od hoje. Plezanje lahko definiramo kot gibanje, pri katerem se poleg nog uporabljajo tudi roke (včasih pa še kakšni drugi deli telesa). Pri tem so lahko roke aktivne (razvijajo moč, potrebno za ohranjanje položaja ali napredovanje) ali pa služijo le za ohranjanje ravnotežja (Leskošek idr., 2003).

Plezati pomeni premikati se navzgor. Plezanje je nepogrešljiv sestavni del, osnova alpinizma in športnega plezanja. Brez plezanja teh dveh panog ni. Vsaka panoga ima več možnih načinov plezanja.

Ena izmed možnosti, kako se plezanja lotimo, je tudi solo plezanje. Beseda »solo« je italijanskega izvora in pomeni sam. V celotnem delu bo uporabljan izraz solo plezanje, ker je ta izraz v plezalskih krogih domač in ga kot takega vsi poznajo in uporabljajo. Solo plezanje je stara in precej razvejana veja plezanja. Pojavlja se v prav vsaki panogi tega, nam Slovincem, zelo poznanega športa.

Znano je, da so bili ljudje, ki so bili drugačni od večine neke populacije oziroma kulture označeni kot posebneži. Bili so samotarji in niso potrebovali nikogar, ki bi jim govoril, kako morajo živeti. Iz tega razloga so večinoma svoje aktivnosti prikrivali in so jih imeli samo zase. Podobno je bilo tudi v alpinizmu. Alpinisti, ki so si nadvse želeli plezati oziroma odkrivati neznano in iz različnih razlogov niso našli partnerja, nekateri pa ga sploh niso iskali, so se podali sami. Tako je na primer divji lovec Ivan Berginc, ki je leta 1890 kot prvi preplezal Steno¹, dolgo skrival svoj podvig, ker se je bal, da bi ga preganjali zaradi divjega lova (Alpinistični razgledi, 1998).

Nekateri menijo, da je solo plezanje najčistejša oblika plezanja, končni cilj, ki pa ga ne dosežejo vsi. Solo plezanje je rezervirano za plezalce, ki so fizično in psihično zelo

---

¹ Severna triglavska stena.

dobro pripravljeni. Pri solo plezanju namreč ni napak oziroma si plezalec napak ne sme privoščiti. Napake se pri tej zvrsti še bolj kot sicer kaznujejo s poškodbami ali s smrtjo. Lahko bi rekli, da spada solo plezanje med rizične športe. Breivik je rizične športe opredelil kot vse športe, pri katerih je potrebno računati z možnostjo hujše poškodbe ali smrti, ki sta sestavni del aktivnosti (Breivik, 1995, v Burnik, Tušak, Kajtna in Jug, 2005).

Zmotno je mišljenje, da so alpinisti samomorilci in osebe brez želja in volje do življenja. Ta stereotipna gledanja zavračajo tudi izsledki raziskave (Burnik in Tušak, 1999), s katero je ugotovljeno, da so pri testih sumničavosti in občutka krivde alpinisti boljši od običajne populacije. Alpinisti so kot športniki navajeni na stresne situacije, na hitre spremembe in nujnost ukrepanja in, tako kot v drugih športnih, ostanejo le tisti, ki so sposobni obvladati te zahtevne situacije. Alpinisti so zato psihično stabilnejši, kajti napake v njihovi dejavnosti se ne kaznujejo le s slabšim rezultatom, ampak tudi z poškodbami in celo smrtjo. V resnici so alpinisti bolj ekstravertirani in družabni, imajo večjo potrebo po storilnosti, po dražljajih in stimulaciji, so čustveno stabilnejši, kar se kaže v manjši nevrotičnosti, anksioznosti in zavrtosti. Alpinisti so ljudje z drugačnimi vrednostnimi sistemi. Gore in doživetja tam, v povezavi s samim seboj, jim pomenijo več kot nevarnost, da bodo izgubili zdravje in celo življenje. Zelo pomembna jim je intenzivnost življenja, verjetno celo pomembnejša od njegove dolžine.

Je pa zagotovo, da se alpinisti nevarnosti in tveganja zavedajo, le njihova motivacija jih žene k vrhu, njihov poseben in drugačen vrednostni sistem pa jih pri tem vodi. Mi pa vse to od daleč gledamo in si ustvarjamo svoje mnenje. Morda jih včasih celo obsojamo z besedami: »Zakaj jim pa je treba plezati gor in izzivati nesrečo? Zakaj so pa tako nori? Mar bi živeli normalno, kot živimo vsi.« Pa vendar jih na tihem občudujemo in smo ponosni nanje, saj so imeli pogum, da izberejo v življenju drugačno pot, v stran od materialnega sveta, pot k drugačnim vrednotam, ki ne zagovarjajo samo dolgo in »zdravo« življenje, pač pa vidijo smisel v polnosti občutkov, v doživljanju novosti, razbijanju dolgočasje in v intenzivnejšem dožemanju narave in človeka (Tušak, 1998).

V tej precej veliki skupini plezalcev je veliko takih, ki se ukvarjajo tudi s solo plezanjem. To so tisti plezalci, ki so v vrhu svoje dejavnosti, zato ne preseneča dejstvo, da je pri solo plezanju zelo malo nesreč, res pa je, da so tiste redke v največ primerih smrtne. Žal smo v takih nesrečah Slovenci izgubili dr. Klementa Juga (1924) in Miroslava Svetičiča (1995).

2. PREDMET IN PROBLEM

2.1. ALPINIZEM

Alpinizem je kompleksen šport. Sestavljen je iz več panog, ki so se postopoma razvijale. Sprva je bil alpinizem omejen le na osvajanje vrhov, poleti in pozimi, kasneje pa se je širil še na osvajanje sten. Sedaj v alpinizmu ločimo pet panog:

- skalno plezanje;
- ledno plezanje;
- kombinirano plezanje;
- himalaizem;
- alpinistično smučanje (Jereb, 2001).

Vse te panoge imajo svoje zakonitosti, težavnosti in pasti. Plezati se jih da na več načinov. Lahko se jih lotimo na alpski ali himalajski-odpravarski stil, lahko jih preplezamo prosto ali tehnično, z dodatnim kisikom ali brez dodatnega kisika. Možnosti je neizmerno. Koliko alpinistov toliko alpinizmov. Eden od načinov je tudi solo plezanje.

2.1.1. Zgodovina alpinizma²

2.1.1.1. Prva obdobja

Gore so že v davnih časih imele pomembno vlogo v življenju ljudi. Čez gorstva so speljali številne poti, predvsem trgovske. Nastale poti so bile speljane preko visokih prelazov, ki so jih nekatera ljudstva uporabljala na svojih osvajalskih pohodih. Ljudje

---

² <http://sl.wikipedia.org/wiki/Alpinizem>.

so naseljevali gorske dolinice predvsem zaradi lova, iskali so hrano in varnost pred sovražniki.

2.1.1.2. Doba raziskovanja

V 14. stoletju so se začeli ljudje vzpenjati na vrhove po Evropi, predvsem po Alpah. Osvajanje vrhov se je nato razmahnilo v 18. in 19. stoletju. S prvimi vzponi se je povečalo zanimanje za naravne pojave, relief gora in druge veje znanosti. Nastajati je pričela tudi literatura, ki govori o gibanju v gorah, prvi zemljevidi in reliefi gorskega sveta.

2.1.1.3. Klasični alpinizem

V tem obdobju, ki je trajalo do prve svetovne vojne, so gorniki iskali vedno težje smeri na že osvojene vrhove.

Proti koncu obdobja se je pojavilo že prvo pravo stensko plezanje. Nastajati so začele prve gorniške organizacije in visokogorske postojanke.

2.1.1.4. Medvojni alpinizem

To obdobje je trajalo med obema svetovnjima vojnama. Razvili so se tehnični pripomočki in tehnika plezanja v kopni skali, hkrati se je razvijala tudi ledna tehnika. Vzponi so postajali drznejši.

Nastala je potreba po enotnem ocenjevanju smeri. Leta 1932 je bila v Chamonixu ustanovljena Mednarodna zveza gorniških organizacij (UIAA)³. UIAA je bila ustanovljena z namenom, da bi opogumljala mlade za ukvarjanje z gorništvom, razvijala mednarodne standarde ter dvigala zavest o varnosti in varovanju okolja.

Hiter razvoj je za nekaj časa ustavila druga svetovna vojna, po njej pa se je alpinizem še hitreje razmahnil in napredoval.

---

³ Seznam krajev in kratic je na strani 106.

2.1.1.5. Moderni alpinizem

Po vojni so se plezalci ponovno začeli zbirati in poskušali ponoviti predvojne uspehe. V petdesetih letih prejšnjega stoletja se je pričelo premagovanje težavnih smeri ob izdatni pomoči tehnične opreme. Leta 1950 je bil osvojen prvi osemtisočak Anapurna (8091m). Razvijati se je začelo tudi smučanje v gorah.

V sedemdesetih letih 20. stoletja je prosto plezanje, ki se je iz ZDA preneslo v Evropo, doživelo razcvet. Pojavljati so se začela tudi prva tekmovanja v prostem plezanju. Le ta so kasneje preselili v dvorane zaradi lažjega varovanja plezalcev, zaščite narave in neodvisnosti od vremena.

V osemdesetih letih 20. stoletja se je razmahnilo plezanje zaledenelih slapov in iz tega je nastalo kombinirano plezanje, kjer plezalci opremo za ledno plezanje uporabljajo v kombinaciji skale in ledu.

2.2. ŠPORTNO PLEZANJE⁴

Plezanje, ki je lahko izjemno nevarna dejavnost, je z razvojem športnega plezanja postalo zelo popularno. Z razvojem opreme je namreč športno plezanje postalo relativno varno. Varo je postalo tudi zaradi načina varovanja. Pojavili so se svedrovci, ki so nadomestili kline. Plezalci so pričeli preučevati smeri do potankosti in jih šele nato skušali preplezati. V ospredje je stopil športni dosežek, na katerega strah pred nevarnostjo (to je padec ali poškodba) ne vpliva. Zaradi tega so se odprle možnosti za plezanje vse težjih smeri.

Športno plezanje poteka v naravnih plezališčih in/ali umetnih plezalnih stenah. Plezališča so navadno nizke, lahko dostopne, nekrušljive stene, včasih tudi samo balvani (nizki skalni bloki). Umetne stene so nizke ali visoke. Na nizkih umetnih stenah športni plezalci ne uporabljajo vrvi, medtem ko na visokih umetnih stenah

---

⁴ http://sl.wikipedia.org/wiki/%C5%A0portno_plezanje.

veljajo ista pravila kot v plezališču. Na umetnih stenah se odvijajo tudi (skoraj) vsa tekmovanja.

Pri športnem plezanju se pleza v plezalnih smereh. Plezalna smer je navidezno določen pas v steni, kjer poteka vzpon plezalca. Smeri so zavarovane z varovalnimi klini (svedrovci), ki služijo varovanju, hkrati pa nakazujejo približen potek smeri. Dolžine smeri so različne, ponavadi od nekaj metrov do pol raztežaja (35m), lahko pa tudi več raztežajev. Opremljevalec smeri namesti varovalne kline in sidrišče. Opremljevalec smeri smer navadno tudi prvi prepleza, poimenuje ter predlaga oceno težavnosti.

Obstajajo različne zvrsti športnega plezanja:

- športno plezanje v nizkih stenah - plezališčih;
- balvansko plezanje - na balvanih in spodnjih delih sten;
- športno plezanje v visokih stenah - odvija se v smereh, daljših od enega raztežaja, pogoj je, da so smeri ustrezno varovane s svedrovci in urejenimi varovališči.

2.2.1. Zgodovina in razvoj prostega in športnega plezanja

Prosto plezanje se imenuje način plezanja, pri katerem uporablja plezalec za napredovanje (plezanje navzgor, prečenje, sestopanje) samo svojo moč, znanje, naravne razčlembe (oprimke, stope, počki, ...) ter trenje, ki ga omogoča skala oziroma stena. Vsi tehnični pripomočki (klini, vponke, zatiči, metulji, ...) služijo izključno samo za varovanje.

Trend prostega plezanja se je pričel v petdesetih letih prejšnjega stoletja v Yosemiteki dolini, ZDA. Od tam se je v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja razširil tudi v Evropo, pravi razcvet pa je doživel, ko so se začele plezalne smeri opremljati s svedrovci. S tem je prosto plezanje postalo precej varnejše in plezalci so pričeli

plezati vse težje smeri. V tem času se je pojavil tudi izraz športno plezanje. Le-ta zajema različne varne oblike prostega plezanja. Prosto plezanje je edini dovoljeni način napredovanja pri športnem plezanju, v zadnjem času pa prevladuje tudi v alpinizmu.

2.3. SOLO PLEZANJE

Solo plezanje je oblika plezanja, kjer pleza plezalec sam, brez partnerja. Če ima partnerja in četudi nista navezana, ne pleza solo. Za solo vzpon mora plezalec biti sam.

Solo plezanje v tujini strogo ločijo na »free soloing« (to je plezanje brez varovanja) in na »roped soloing« (to je plezanje z varovanjem). Solo plezanje brez varovanja je zelo nevarna oblika plezanja, saj v primeru padca plezalca, le-tega nič ne zaustavi. Po drugi strani pa je plezanje brez varovanja zelo lahka (plezalec ne potrebuje pripomočkov za varovanje) in hitra (plezalec je lahek in vsak raztežaj prepleza le enkrat) oblika plezanja, zaradi česar se plezalec lahko marsikdaj izogne nevihti ali prenočevanju v steni.

Pri solo plezanju z varovanjem, se plezalec varuje na tak ali drugačen način.⁵ Solo plezanje z varovanjem se navadno izvaja pri plezanju smeri tehnične narave, ki prosto niso preplezljive ali plezalec na zahtevnem mestu ni dovolj samozavesten in se iz varnostnih razlogov na tem mestu varuje.

Solo plezanje se v večini primerov uporablja takrat, ko so težavnosti plezanja precej pod plezalčevimi zmožnostmi ali ko je smer plezalcu že poznana. Tudi pri prostem solo plezanju se uporablja termin »na pogled«, ki pomeni, da plezalec smeri ne pozna in o njej še ni dobil nikakršnih informacij od drugih plezalcev. Plezalci, ki plezajo solo na pogled morajo biti zelo dobro fizično in psihično pripravljene, še

---

⁵ Načini varovanja so podrobneje opisani na strani 61.

posebej, če se lotevajo smeri, ki so blizu njihovega maksimalnega nivoja ali smeri, ki so orientacijsko zahtevne ali so krušljive.

Solo plezanje je podobno plezanju balvanov, vendar na precej višji ravni. Pri njem se plezalec ne osredotoča na gib, ampak na vrh. Pri solo plezanju pomeni vrh življenje. Le redki plezalci, ki plezajo sami, se lahko v primeru nevarnosti umaknejo iz stene, zlasti takrat, ko s seboj nimajo vrvi.

Solo vzpon v Direttissimi v Veliki Cini Alexandra Huberja je predstavljal začasen vrhunec prostega solo plezanja v velikih stenah. Mnogim najboljšim športnim plezalcem je pomenila odsotnost varovanja z vrvjo ultimativni plezalni stil. Pri smereh prostega solo plezanja je namreč pomembno, da ima plezalec zelo dobre fizične kot tudi psihološke sposobnosti. Za plezalce je pomenilo solo plezanje mejno izkušnjo, pri čemer je bila v ospredju kombinacija sestavljena iz ocene smeri in nevarnosti.

Resnično poznan plezalni stil brez varovanja je naredil Američan John Bachar, čeprav še zdaleč ni bil prvi, ki je plezal brez vrvi. Že leta 1974 je namreč njegov rojak Earl Wiggins preplezal takrat še zelo težko smer Outer Limits (VII-) brez vrvi. Johnu Bacharju je nato šele konec sedemdesetih prejšnjega stoletja uspel revolucionarni solo vzpon, za kar je prejel tako občudovanje, kot tudi zmajevanje z glavo. Leta 1979 je preplezal smer Nabisco Wall na dobrih sto metrov visok Cookie Clif. Bachar je eden redkih, ki še danes iz navade plezajo solo. Presenetljivo je, da on pri tem meni, da nikoli ni izgubil kontrole. Pravi namreč: »Ne morem se spomniti, da bi se kdaj ujel zunaj samo obvladanja, da bi se kdaj tresel, ali da bi mi pošle moči« (Stohr, 2003).

V Ameriki sta Bacharjevim sledem sledila Peter Croft in Anglež v azilu Derek Hersey. Croft je postal poznan s prvim solo vzponom enajstih raztežajev dolge smeri Astroman (VII+/VIII-), Hersey s celo vrsto solo vzponov, pri čemer izstopa 200 metrov visoka smer Naked Edge (VII+/VIII-) v Eldoradu kanjonu. Medtem ko je imel Croft pri svojem solo vzponu v skladu s težavami še vedno rezervo, je plezal Derek brez vrvi blizu meja svojih plezalnih sposobnosti. Derekov britanski prijatelj John Arran je Američane prevzel s solo vzponom na pogled v smeri Jules Verne, eno prav

tako približno dvesto metrov visoko smer v Eldoradu kanjonu, ki zaradi svojega majavega ključnega mesta ni najbolj primerna za solo plezanje. Kasneje je Scott Franklin, drugače poznan kot odpiralec veliko težkih smeri v Smith Rocku, preplezal njegovo smer Survival of the fittest (IX+) brez vrvi.

Tudi v Evropi so bili solo vzponi v začetnih časih športnega plezanja spoštovani. Vrhunski plezalci osemdesetih let prejšnjega stoletja so večinoma priložnostno preplezali kakšno težko smer brez vrvi. Patrick Edlinger je preplezal smer Pilier des Fourmis (VIII-) v Buouxu in kasneje Orange Mecanique (IX+/X-) v Cimaiju. Kurt Albert je leta 1986 preplezal smer Fight Gravity (VIII+), Wolfgang Güllich v istem letu Sautanz (IX-) in Separate Reality (VIII). Da je solo plezanje lahko še težje, je eno leto pred tem dokazal Francoz Antoine Le Menestrel, ki je osupel plezalce s smerjo Revelations (IX+/X-) v Angliji, takrat brez dvoma najtežjo smerjo v Veliki Britaniji. Tudi Francoz Alain Robert je pomikal težavnost solo plezanja višje, sprva na X- in končno X. Le redki solo plezalci so delili z Robertom njegov moto »raje eno kratko, intenzivno bivanje, kot dolgo, dolgočasno življenje« (Stohr, 2003) in niso gledali svojega delovanja kot igro z življenjem, ampak kot kontrolirano dejanje, vzeto nase z obvladujočim rizikom. Za Wolfganga Gülücha je bilo jasno: »Solo plezanje, ki pomeni ta aktivni hoteč boj proti zavedanju smrti, nikoli ne sme postati avtomatski ali vsakodnevni. Vedno mora obstajati vrhunec v tvojem življenju« (Stohr, 2003). Ustrezno je večina plezalcev preplezala nekaj nenavadnih solo smeri, a le redki so uporabljali solo plezanje kot stalen stil plezanja (Stohr, 2003).

Ne samo za neplezalce, ampak tudi za številne plezalce je solo plezanje pojem norosti. Obstaja komaj katera varianta plezanja, kot tudi druga oblika športa, pri kateri je nevarnost tako neposredno vidna, pri kateri med življenjem in smrtjo leži le nekaj kvadratnih centimetrov kože na prstih in gumijasti podplat.

Iz vidika solo plezalcev se razvije protislovje med pozdravljanjem življenja in smrtno nevarnostjo s subjektivnim obvladovanjem rizika. »V nobeni drugi življenjski situaciji nisi tako lačen življenja, živiš in čutiš tako intenzivno, se boriš in zagovarjaš svoje življenje tako odločno proti riziku, kateri objektivno sicer obstaja, katerega pa imaš

subjektivno sto odstotno v rokah. Kajti tedne in mesece si se psihično in fizično spoprijemal z določenim delom stene« (Stohr, 2003), je odgovoril Wolfgang Güllich na vprašanje, če je naveličan življenja. In tudi Alex Huber in ostali solo plezalci argumentirajo svoja dejanja z obvladanjem nevarnosti, redukcijo rizika na minimum. K temu seveda sodi, da plezalec smer popolnoma obvlada. Iz tega vzroka se solo vzponi pogosto odvijajo najmanj eno do dve stopnji težavnosti pod maksimalno sposobnostjo plezalcev in pogosto se smeri vadijo vnaprej. Ampak tudi takrat lahko glava blokira, zaradi česar le redki, samo tisti z močnimi živci, preizkusijo težke solo smeri. »Vzrok, zakaj ljudje ne plezajo radi težkih smeri solo, je, da jim je celoten mentalen aspekt preveč« (Stohr, 2003), razlaga k temu Britanec Derek Hersey.

K zmanjšanju rizika sodi tudi izbira smeri v steni. In nenazadnje sodi k temu iskrenost do samega sebe in lastnih motivov. Ko se je Peter Croft igral z mislijo, da bi solo preplezal Astromana, je to zamolčal svojemu krogu prijateljev, da se ne bi čutil izpostavljen pritisku. »Zelo pomembno je, da pri takih stvareh ne poslušam drugih. Želel sem se iskreno opazovati in se odločiti zase, če je pametno ali idiotsko, iz katerih razlogov to počnem. In ker so bili razlogi dobri, sem to naredil« (Stohr, 2003).

Zgolj subjektiven pogled amaterjev ne sporoča, kako nevarno je solo plezanje v resnici. Solo plezalci zagovarjajo svoja dejanja in opravičujejo dejanja pred samim seboj. In tisti, pri katerih gre kaj narobe, nam več ne pripovedujejo veliko. V tehničnem smislu tveganje definiramo kot produkt iz verjetnosti nastopa in stopnje škode. Subjektivno zaznavamo tveganje popolnoma različno, tveganje pri potovanju z letalom (minimalna verjetnost nastopa nesreče, velika stopnja škode) se zdi večje kot pri vožnji z avtomobilom, čeprav je tam verjetnost nesreče veliko večja. Pa vendar imamo pri vožnji z avtomobilom, kot tudi pri solo plezanju, občutek, da lahko stopnjo rizika sami nadzorujemo. Kako je z objektivnim pogledom glede tveganja pri solo plezanju? Statistična ocena žal ni mogoča, saj ni poznano, koliko plezalcev se ukvarja s to varianto. Britanski magazin Climber se spominja leta 1997 v neki izdaji o britanskih plezalcih in planincih, ki so umrli v gorah in v stenah od leta 1970. Od 26 znanih alpinistov, od Toma Pateya do Alisona Hargreavesa, so štirje padli pri plezanju

brez vrvi. Dva od tega v lahkih smereh, v katerih nista imela obutih niti plezalnih čevljev. Naslednji solo plezalec, Paul Williams, je pred očmi svojega sina padel v smrt, ko sta v Peak District na koncu solo dneva želela še enkrat premagati lahko smer in se je odlomil oprimek. Naslednji mrtev solo plezalec je bil že omenjen Derek Hersey, ki je leta 1994 padel pri solo vzponu v smeri Steck Salathé (VI+) v steni Sentinel Rock. Verjetno so povzročile njegov padec padavine, ki so ga presenetile pri vzponu. Zadnja dva primera kažeta, da tveganje ni le teoretična velikost (Stohr, 2003).

V Yosemiteh je od leta 1970 do leta 1990 skupaj umrlo 51 ljudi pri plezalnih turah. Med njimi je bil le en solo plezalec, kar pripelje do vprašanja, če se zavedanje nevarnosti solo plezalcev izraža v nenavadni koncentraciji. Število smrtno ponesrečenih solo plezalcev se zdi neznatno. Pri tem ne smemo pozabiti, da se le nekateri plezalci priložnostno predajajo tej obliki in da so to večinoma absolutni profesionalci (Stohr, 2003).

Plezanje je rizičen šport, napak si plezalec ne sme dovoliti ne športnem plezanju, ne v alpinizmu. Vsekakor je večina mnenja, da je doživetje vredno preostalega tveganja. Tudi priznani solo plezalci so prišli pri sebi do teh spoznanj. K svojemu solo vzponu v smeri Astroman, Peter Croft meni: »Bilo mi je v veliko veselje in bilo je vredno tveganja in naporov. To je bila avantura, prava pustolovščina« (Stohr, 2003). Če je ena taka pustolovščina vredna življenja, ostaja vprašljivo. Derek Herseyevo fatalno mnenje »Možno je, da me jutri več ne bo, še verjetneje v desetih letih,« (Stohr, 2003) delijo z njim le redki. Žal se je to v Derekovem primeru uresničilo.

Vzpon v plezališču šteje za solo vzpon le, če je opravljen brez varovanja. Plezalec ne sme imeti s seboj niti vponke, s katero bi se lahko v trenutku slabosti vpel v svedrovec. Edini dovoljeni pripomočki so plezalni čevlji in magnezija. Že majhna napaka je dovolj, da se vse skupaj konča s katastrofo. Pri solo vzponih je zelo pomembno, kakšnega tipa je smer. Plezanje po velikih oprimkih, ki so daleč narazen, je veliko bolj zanesljivo kot natančno plezanje po stranskih oprimkih ali podprijemih, kjer je izredno pomembno natančno delo nog. Zelo pomembno je tudi, na kateri

višini je ključno mesto. Ko je nevarovan plezalec pet metrov nad tlemi, pomeni padec redko zelo hude poškodbe, ko pa enkrat plezalec pripleza deset ali več metrov visoko, je večina padcev smrtnih. Solo plezanje brez varovanja je izredno tvegano početje, ki se ga lahko lotevajo le plezalci, ki so fizično in psihično optimalno pripravljene. Do uspehov v tej panogi plezanja ne more priti čez noč.

2.4. ZGODOVINA SOLO PLEZANJA

Sledeč seznam ni popoln, a vendar je v njem viden duh določenega časa, način razmišljanja in moč človeške volje.

Ob tem je potrebno poudariti, da je bilo okoli leta 1900 približno 95 odstotkov alpinistov samohodcev; tudi iz varnostnih razlogov. Takrat namreč še niso poznali vmesnega varovanja. Bili so le privezani na vrh in če je prvi v navezi padel, sta praviloma padla oba plezalca.

- leta 1893 je Eugen Guido Lammer opravil 3P Schmittovega kamina v Funffingerspitze (Mlač, 1994);
- leta 1894 je Eugen Guido Lammer opravil v dveh dneh 53 vzponov;
- leta 1900 je Georg Leuchs opravil PRV prečenje od Hohen Winkels prek Totensessel do Totenkirchla;
- leta 1900 je Tita Piaz prvi preplezal SV steno Punta Emme (Mlač, 1994);
- leta 1906 je Franz Nieberl soliral Nieberlov kamin v Totenkirchlu (Mlač, 2001);
- leta 1907 je Giovambattista Tita Piaz opravil prvi dotik z zgornjo četrto stopnjo (IV+) v severozahodni steni Punte Emme;
- leta 1911 je Hans Dulfer peš prehodil 73km in opravil prvi pristop na stolp Donne in prvenstveni vzpon v Falli (Mlač, 2001);
- leta 1913 je Hans Dulfer preplezal previsno poč med Fleischbankom in Christaturmom (Mlač, 2001);
- obdobje med obema vojnama je vplivalo tudi na plezanje, v tem času je plezanje obstalo ali celo nazadovalo, sploh v Evropi;

- leta 1953 je Hermann Buhl opravil prvi vzpon na Nanga Parbat (8125m);
- leta 1955 je Walter Bonatti postavil nova merila solo plezanja v velikih stenah s šest dnevnim PRV vzponom v JZ stebru Druja;
- leta 1968 je Royal Robbins opravil 1SP smeri Nos v El Capitanu;
- leta 1974 je Earl Wiggins preplezal Yosemiteško klasiko Outer Limits (VII-);
- leta 1979 je John Bachar preplezal Nabisco Wall (VIII-) in New Dimensions (VII+) v Cookie Cliffu v Yosemiteh. V Nemčiji je Kurt Albert preplezal Devil's Crack (VII-);
- leta 1980 je Francoz Patrick Edlinger preplezal Tremolo (VIII/VIII+) v Baou de Quatre Ouro;
- leta 1982 je Patrick Edlinger preplezal Pilier de Fourmis (VIII) v Buouxu;
- leta 1984 je Jean-Baptiste Tribout preplezal Chimpanzodrome (IX+). V Ameriki je Derek Hersey preplezal 200m visoko smer Naked Edge (VII+/VIII-);
- leta 1985 je Antoine Le Menestrel preplezal za ta čas najtežjo smer Anglije, Revelations (IX+/X-);
- leta 1986 je Wolfgang Güllichu preplezal Sautanz (IX-) in Separate Reality (VIII), Kurt Albert je preplezal Fight Gravity (VIII+). Scott Franklin je preplezal Survival of the fittest (IX+) v Ameriki, Peter Croft je preplezal S steno Rostruma (VIII-);
- leta 1987 je Peter Croft preplezal smer Astroman (VIII-) v Yosemiteh. Francoz Alain Robert je sestopil po smeri Bloc ou Falaise (X-);
- leta 1988 je Kurt Albert preplezal Courage Fouyons (VIII) v plezališču Buoux;
- leta 1989 je Patrick Edlinger preplezal Orange Mechanique (IX+/X-). Carlos Garcia je preplezal Fiesta del Biceps (VIII-) v Mallos de Riglos;
- leta 1990 je Američan Dan Osman preplezal Gun Gun Clibom (IX-) v New River Gorge. Manolo Zanolla je preplezal La Gatta (IX). Na Longs Peak v Colorado je povezal Derek Hersey Yellow wall (VII+, vzpon), Casual Route (VI, sestop) in Pervertical Sanctuary (VII, vzpon na pogled) v skupaj 1200 plezalnih metrov dolg solo maraton;
- leta 1992 je John Bachar preplezal The Gift (IX) v Red Rocks, Nevada. Manolo Zanolla je preplezal Masale Dosa (IX+/X-), Alain Robert je preplezal La Nuit du

Lézard (IX+/X-), Cathrine Destivelle je kot prva ženska preplezala Heckmairovo smer v Eigerju;

- leta 1993 je Derek Hersey umrl v smeri Steck-Salathé Sentinel Rocku;
- leta 1994 je Alain Robert preplezal Ombleze Compilation (X);
- leta 2002 je Alex Huber preplezal Cool your foot man (X-) in Have fun on top (IX+/X-). Poleti je preplezal Direttissimo (VIII+) v Veliki Cini;
- leta 2003 je Alex Huber preplezal Der Opportunist (X), Dean Potter je preplezal smer Super couloir v Fitzroyu, nato je preplezal Cerro Tore po Compresorjevi smeri, nato pa še zahodno steno Fitzroya po smeri California Roulette;
- leta 2004 je Alex Huber preplezal smer Kommunist (X+).

2.5. POMEMBNEJŠI SOLO PLEZALCI

V nadaljevanju so predstavljeni solo plezalci⁶, ki so pomembni za šport, ki se je razvil kot logična posledica plezanja z varovanjem. Glede solo plezanja in solo plezalcev je Scott Franklin podal zanimivo prisodobo: »Solo plezanje je Samuraj. Plezanje z varovanjem pa je Kendo. Vse delaš enako le meč je lesen. V primeru neznanja si tepen, vendar lahko vajo ponoviš« (Knapp, 2003).

2.5.1. Andrejčič Zvone

Zvone se je rodil leta 1950 v Ljubljani. V gore je začel zahajati že v rani mladosti. Do konca osnovne šole je z očetom prehodil Julijske Alpe in Kamniško-Savinjske Alpe. Plezati je začel v plezališču Turnc pod Šmarno goro. Leta 1965 se je vpisal v alpinistično šolo AO Ljubljana Matica. Med alpiniste je bil sprejet leta 1966. Njegov prvi solo vzpon je bil opravljen leta 1968; in sicer: Kratka nemška v S steni Triglava s sestopom po Slovenski. Najuspešnejše plezalno obdobje je imel med leti 1972 in 1979, ko je bil med drugim tudi v pogorju Matterhorna in Mt. Blanca, bil je član

---

⁶ Solo plezalci bodo navedeni po abecednem vrstnem redu.

odprave na Trisul, plezal je v gorah Irana, bil vodja odprave v Kavkaz. Leta 1974 je bil na Kangbačenu, leta 1979 je bil član odprave po zahodnem grebenu na Mt. Everest.

Najplodnejše solo plezalne obdobje je imel med leti 1971 in 1973. V tistem času so bili solo plezalci še zelo maloštevilni. Še vedno pleza, tudi sam.

Nekateri njegovi boljši solo vzponi:⁷

- 1971: Stenar, Kočvarjeva smer;
- 1972: Matterhorn, greben Furgenn;
- 1972: Obel Gabelhorn, Direktna smer;
- 1973: Jalovec, Črni odlom;
- 1973: Stenar, Zajeda spominov;
- 1978: Šite, Herlec-Kočvar;
- 1978: Vrtača, SZ steber.

2.5.2. Bachar John

V vsakem športu obstajajo ljudje, miti in legende. V svetu brez vrvnega solo plezanja je samo eno ime, ki ustreza vsem trem opisom in to je John (Reardon, 2005). John je bil eden boljših ameriških plezalcev v osemdesetih letih, specializiral se je za prosto solo plezanje. Dolgo je bil prepoznaven kot najmočnejši in najbolj drzen ameriški plezalec.

John je najbolj znan po težkih solo vzponih. Že kot najstnik je sam preplezal smer z oceno VII+, to je storil v času, ko ocena VIII+ sploh še ni obstajala. Kasneje je kot prvi v Yosemiteh preplezal smer ocenjeno z VIII+. Med drugim je opravil tudi drugo ponovitev najbolj znanega balvanskega problema Midnight Lightning. Zelo poznana pa je tudi njegova smer Astroman iz leta 1981.

---

⁷ Vzponi bodo pri Andrejčiču in ostalih plezalcih navedeni po kronološkem in abecednem vrstnem redu.

Nekoč je v Yosemiteh pustil listek z napisom, da potrebuje soplezalca, ki bi mu lahko sledil ves dan in za nagrado bi mu podaril deset tisoč dolarjev. Nihče se ni javil.

Nekateri njegovi boljši solo vzponi:

- 1979: Yosemite, Cookie Cliff, New Dimensions VII+;
- 1979: Nabisco Wall, VIII-;
- 1984: Yosemite, Cookie Cliff, Outer limits, VI+;
- 1992: Red Rocks, The Gift, IX-/IX;
- Owens River George, Enterprise, VIII+/IX-;
- Tuolumne, Ending skills, VI, PRV, Hospital bills, VI, PRV;
- Yoshua Tree, Baby apes, VIII+/IX-, Leave it to beaver, VIII+.

2.5.3. Bence Filip

Filip je član AO Tržič od leta 1968 in član GRS pri PD Tržič od leta 1972. V svoji karieri je opravil preko 4000 vzponov od tega 140 prvenstvenih (51 nad Belopeškimi jezeri). Filip je pravi poznavalec severnih sten Koritniškega Malega Mangarta, Mangarta in Vevnice. V teh stenah ima veliko solo prvenstvenih smeri in solo prvih ponovitev.

Nekateri njegovi boljši solo vzponi:

- 15 krat solo ponovitev Čopovega stebra, od tega 10 krat z Direttissimo;
- 1997: Mangart, Gad, PRV (Wiegele, 1997);
- 1997: Stenar, Rog, PRV (Wiegele, 1997);
- 1998: Vevnica, Spominčica, PRV (Samec, 1998);
- 1999: Strug, Rogovilca, PRV (Samec, 1999);
- 2000: Mali Koritniški Mangart, PRV (Samec, 2000);

- Direttissima v Steni – Skalaška smer, varianta Čez sodčke pod Čopov steber po varianti Fajdiga Pintar, sestop po Dolgi Nemški nato po kombinaciji Bavarska-Gorenjska navzgor in po Slovenski navzdol;
- SP Zajede Travnika, nadaljeval po Prečenju, sestopil po Tschadovem stebru, potem pa v Šitah preplezal še Direktno.

2.5.4. Beyer Jim

Jim se je rodil na Floridi. Njegova specialiteta so bile izjemno težke tehnične smeri, veliko je prvenstvenih brez ponovitve. Sam je plezal smeri od tal proti vrhu s sprotnim nameščanjem varovanja, brez predhodnega ogledovanja smeri in s čim manj svedrovci. Menil je, da so svedrovci zadnji izhod.

Jim je prvi, ki je tehnične smeri razdelil na štiri podocene, od A4a do A4d, kot pri ameriški lestvici za prosto plezanje, a le pri A4 in A5. Prav tako je prvi, ki je uporabil oceno A6. Opisal jo je kot raztežaj, pri katerem se pri padcu izpuli tudi sidrišče. Še vedno je živ, ne pleza več sam, ampak s partnerjem.

Nekateri njegovi boljši solo vzponi:

- 1976: El Capitan, Dihedral wall (Long, 1999);
- 1977: El Capitan, The shield, 1SP;
- 1979: Fisher towers, Run amok, VI-, A4, PRV;
- 1987: Grand Junction, Red desert, A4+, PRV;
- 1987: Titan, V stena, World's end, VI-, A4+, 300m, PRV (Bartlett, 2004);
- 1987: Organ, SV raz, VI, A3, PRV;
- 1989: Black canyon, Painted wall, Climb bold or fly, A4;
- 1990: Black canyon, North Chasm view wall, Black planet, A4;
- 1990: Karakorum, Bib-O-li-Motin, JV stena, prvič preplezana, PRV;
- 2000: Mt. Thor, Project Mayhem, VII-, A5, 1400m, PRV;
- Cottontail tower, Intifada, A6, PRV;

- El Capitan, Martyr's brigade, A5, PRV;
- El Capitan, Reach for the sky, VIII, A4, PRV;
- El Capitan, Z stena, 23 ur in pol, prvi enodnevni solo vzpon;
- Fisher towers, Deadman's party, A5, PRV;
- Fisher towers, Death of American democracy, VI, A4, PRV;
- Karakorum, Grand cathedral, VII, A4+, 13 dni, 54 raztežajev, PRV;
- Leaning tower, Heading for oblivion, A4+, PRV;
- Long's peak, the Diamon face, Sunshine, VI-, A3, PRV;
- Outlaw spire, Cult of suicidal, A6, PRV.

2.5.5. Casarotto Renato

Rodil se je maja leta 1948 blizu Vicenze v Italiji. S plezanjem se je seznanil pri služenju vojaškega roka pri njegovih dvajsetih letih. Hitro je napredoval in nadoknadil zamujeno. Zelo rad je plezal prosto. Ponavljal je smeri, ki so jih drugi plezali tehnično.

Poleti 1971 je Renato začutil, da mu pri vzponih ostaja moč in da bi se lahko preizkusil v še težjih vzponih. Iz tega razloga se je odločil, da se bo lotil hribov sam. Prvič se je v tej zvrsti preizkusil v okolici Pasubio v smeri Raffaella Carlessota (Mantovani, 2003).

Nekateri njegovi boljši solo vzponi:

- 1979: Fitz Roy, S Stolp, Goretta Pillar, PRV (Garibotti, 2003);
- Broad Peak, 7600m, S vrh, PRV, 7 dni;
- Civetta, SZ stena, Andrich-Fae;
- Denali, SV greben, PRV;
- Koritniški Mali Mangart, S zajeda, ZP, 11 dni;
- Monte Pelmo, Simon-Rossijeva smer;
- S stena Navado Huascaran Norte 6768m, PRV;

- V 15 dneh na Mt. Blanc: Rattijeva smer v Z steni Aiguile Noire, sestopil in vstopil v JZ steno Gugliermine, potem je prečil greben Peuterey in preplezal Freneyski steber, prišel na Mt. Blanc in sestopil v Chamonix.

2.5.6. Croft Peter

Peter se je rodil v Kanadi. Je eden najbolj znanih solo plezalcev, ki je zelo redko uporabljal vrvi. Je izvrsten plezalec na več področjih (razen solo plezanja še hitrostno plezanje, plezanje velikih sten,...). Nekaj časa je imel celo najhitrejši čas v smeri Nos v El Capitanu (4 ure in 22 minut). Preplezal je tudi zelo veliko počni devete težavnostne stopnje, nekatere celo na pogled. V osemdesetih je presunil plezalce z neverjetnim solo vzponom v smeri Astroman, z John Bacharom pa sta prva povezala El Capitan in Half Dome v enem dnevu.

Nekateri njegovi boljši solo vzponi:

- 1986: Yosemite, S stena Rostruma, VIII-;
- 1987: Yosemite, Washington Column, Astroman, VIII-;
- 1995: The Needles, Sorcerer Needle, Thin ice, VI+;
- Cookie cliff, Red zinger, VIII;
- Leavenworth, Rather overhanging thin crack, VIII-;
- Yosemite, Tips, VIII+ (Long, 1999).

2.5.7. Česen Tomo

Rodil se je 5. novembra 1959 v Kranju. V mladosti je treniral in tekmoval v gimnastiki (slovenski srednješolski prvak v preskoku), atletiki (skok v daljavo do 690cm) in rokometu, dalj časa pa tudi v alpskem smučanju. Leta 1975 se je vključil v

alpinistično šolo AO Kranj in dve leti kasneje postal alpinist; leta 1984 tudi alpinistični inštruktor.

Prve alpinistične vzpone je opravljal z vrstniki, nato je plezal z bratom Markom vse težje smeri. Nadaljeval je z Andrejem Štremfljem in Nejcem Zaplotnikom. Veliko je plezal tudi sam: Ascenbrennerjevo (1981) v Travniku, 1SP Čihulove v Široki peči (1984). Vmes je bil v Andih (1979) in Pamirju (Pik Komunizma, 1983).

Vse od leta 1995 je načelnik Komisije za športno plezanje pri PZS. Bil je mladinski selektor (1995-1997), od leta 1997 je članski selektor. Je postavljalec smeri v športnem plezanju z mednarodno licenco, od leta 1994 je odgovoren za izpeljavo državnih prvenstev in je organizator tekmovanj v športnem plezanju (v Kranju je od leta 1996 vsako leto tekmovanje v športnem plezanju za svetovni pokal). Sedem let je bil osebni trener Martine Čufar, ki je leta 2001 osvojila naslov svetovne prvakinje.

Nekateri njegovi boljši solo vzponi:

- 1985: 1SZP Škorpiona v Široki peči, 1ZP smeri Belak-Manfreda v Šitah, v Grandes Jorasses povezava Walker in McIntire-Colton;
- 1986: 1SZP "treh zadnjih problemov Alp"⁸ v manj kot tednu dni. Preplezal novo smer do Rame v južni steni K2, druge najvišje gore sveta;
- 1987: Ponovil je vse tri klasične smeri v Sfingi – sam v enem dnevu (do Sfinge po Šlosarski 1SP, nato pa Kunaver-Drašler, Raz in Obraz). V Grandes Jorasses je preplezal smer No Siesta, 1SP. V Šitah je opravil 1ZP smeri Četrto stoletja. V Dolžanovi soteski pa, za tisti čas odličen športno-plezalni dosežek, 1SP smeri Mozartove kroglice (VIII+);
- 1988: Šite, Diretisima; Travnik, Sveča, 1SZP;
- 1989: Travnik, Črna zajeda, 1SZP; v južni steni Marmolade SP smeri Moderni časi; v Pilier Rouge 1P in 1SP Gabbarou-Long; izjemen PRV solo vzpon prek severne stene Jannuja (Kumbakarne, 7710m), za katerega so mu v Chamonixu podelili priznanje "snežnega leva", za največji alpinistični dosežek leta;

---

⁸ Trije zadnji problemi Alp so S stene Eigerja, Grandes Jorasses in Matterhorna.

- 1990: Prvi vzpon prek mogočne južne stene Lotseja (8516 m), "vzpon za tretje tisočletje", ki je vzbudil tudi dvome, celo negiranje; bil je brez posnetkov z vrha (Česen, 1990);
- 1994: V Bohinjski Beli je opravil napovedano 1SP smeri Ženska za nagrado (IX+/X-) (Peternel, 1994).

Navedeni so še nekateri solo vzponi, ki prav tako ne smejo zaiti v pozabo:

- 1ZP Plastrona v Šitah, ista smer tudi poleti;
- 3SP Stebra Šit, sestop po Čop Potočnik;
- 3SP Zajede Travnika, zatem preplezal Zajedo Šit, sestopil po Jesihovi in preplezal še smer JLA;
- Črni biser in sestop po Varianti Aschenbrennerja v Travniku;
- S ozebnik v Druju;
- S stena Šit, Belak-Manfreda, sestop po Tschadovi v Travniku, nato preplezal še Varianto Ašenbrennerja;
- Smer Juvana in Šteblaja v Široki peči;
- V Široki Peči opravi 1SP smeri Cedilnik-Krivic, sestopil po smeri Čop-Frelih-Potočnik;
- Vzpon po smeri Helba in nadaljevanje po smeri Čopov steber, nato sestop pod Sfingo, nato 2SP Obraza, sestop pa po Kugyevi polici in Dolgi Nemški.

2.5.8. Destivelle Catherine

Rodila se je leta 1960 v Alžiriji, odraščala pa je v Parizu, kjer sedaj tudi živi. Za plezanje jo je navdušil njej oče. V mladosti je preživela veliko časa v balvanskem plezališču Fontainebleau blizu Pariza. V skalnem plezanju je izredno hitro napredovala.

Začela je tudi tekmovati, kjer se je izredno izkazala in bila dolgo let najboljša plezalka na svetu. Med drugim je leta 1988 preplezala smer Chouca, ki nosi oceno X-, kar je bil do takrat najboljši ženski dosežek na svetu.⁹

Nekateri njeni boljši solo vzponi:

- 1990: Dru, Bonattijev steber, 4h;
- 1991: Mali Dru, PRV smer, VII+/VIII-, A5, 11 dni;
- 1992: Eiger, S stena, Klasična smer, 17h;
- 1993: Grandes Jorasses, S stena, Walkerjev steber, 3 dni, SZP;
- 1994: Matterhorn, S stena, Bonattijeva smer, SZP (Barmasse in Maspes, 2006);
- 1999: Velika Cina, S stena, Hasse-Brandler, VII-, A0, 550m (Bye, 2004).

Vse solo vzpone je opravila kot prva ženska.

2.5.9. Furlan Vanja

Vanja se je rodil 15. maja 1966 v Novem mestu, umrl je 15. avgusta 1996 med tečajem za gorske vodnike pri padcu v Veliki Mojstrovki (Kovinarska smer).

Poleg vzponov v slovenskih gorah je preplezal nove smeri v severni steni Nesthorna in vzhodni steni Monte Rose. Obiskal je Rocky Mountains v Kanadi in Novo Zelandijo, sedemkrat pa se je podal v Himalajo. Leta 1994 je bil razglašen za najuspešnejšega alpinista v Sloveniji, saj je v eni sezoni preplezal prvenstveno Slovensko smer v južni steni Mount Cooka na Novi Zelandiji, S steno Siniolča z Urošem Ruperjem in jeseni sezono zaključil s prvenstvenim solo vzponom preko severozahodne stene Langšiša Ri.

---

⁹ <http://www.destivelle.com/A/BVFrame.html>.

Po neuspešno zaključenih odpravah na Anapurno, Ama Dablam in dvakrat na Vzhodno Kumbakarno je svoj najboljši Himalajski vzpon opravil spomladi leta 1996, ko sta s Tomažem Humarjem v petih dneh preplezala 1650 metrov visoko prvenstveno smer v severo-zahodni steni Ama Dablama. Smer sta posvetila spominu na Staneta Belaka - Šraufa in zanjo prejela priznanje združenja GHM Zlati cepin za najboljši alpinistični dosežek sezone.

Vanja Furlan je bil eden vodilnih slovenskih alpinistov mlajše generacije, ki so nakazovali prehod velikih odprav na odprave posameznikov, ki vzpone opravljajo v alpskem stilu in nenazadnje tudi v solo vzponih.

Nekateri njegovi boljši solo vzponi:

- 1994: Langšiša Ri (6427m), SZ stena, PRV.

2.5.10. Gill John Paul

John Paul se je rodil v Alabami v mestecu Tuscaloosa leta 1937. Plezati je začel leta 1953 in je zelo hitro napredoval v težavnosti. Veliko je plezal sam, največkrat brez vrvi in na pogled. Velja za začetnika balvanskega plezanja in je prvi, ki je uporabljal gimnastični magnezij pri plezanju (Gill, 2005).

S prostim solo plezanjem se ukvarja še danes, vendar v lažjih smereh, do ocene V+. Sam je veliko plezal v pogorju Teton, kjer je preplezal veliko prvenstvenih smeri in prvih ponovitev.

Nekateri njegovi boljši solo vzponi:

- 1954: Colorado, Longs Peak, V stena, V;
- 1958: Wyoming, Tetons, Baxter's Pinnacle, S stena, VI;
- 1959: Tetons, Blacktail Butte, VII+, NP;
- 1961: Needles, Thimble overhang, VIII+, PRV, NP.

2.5.11. Hersey Derek

Derek je Anglež, ki se je preselil v Ameriko. Plezal je sam vedno in povsod, za vsako ceno. Žal se je s solo plezanjem končalo tudi njegovo življenje.

Herseyeva objestnost je povzročala odkimavanje z glavo, ne le zaradi težavnosti ampak tudi zaradi njegove čiste želje po solo plezanju. Za razliko od Bachara in Crofta, ki sta solirala občasno, je Hersey živel za to. Soliral je veliko več, kot je plezal z vrvjo, pogosto je soliral na pogled težavnosti blizu njegovim maksimalnim sposobnostim.

Pred svojo smrtjo je za časopis New York Times dejal: »Opazovalci mislijo, da imam željo po smrti, vendar ni ničesar drugega zaradi česar bi se počutil tako živega. Ko plezaš sam, si ne moreš privoščiti motenj. Koncentriraš se na tekočem gibanju iz oprimka do oprimka. Obstajaš samo v sedanjosti« (Knapp, 2003).

Nekateri njegovi boljši solo vzponi:

- 1984: Naked Edge, VII+/VIII-, 200m;
- 1990: Colorado, Longs Peak, poveže Yellow wall, VII+, vzpon, Casual Route VI, sestop in Pervertical Sanctuary, VII, vzpon NP, v skupaj 1200 plezalnih metrov dolg solo maraton;
- 1993: umrl v smeri Steck-Salathé v Sentinel Rocku;
- Black Canyon, povezal Scenic cruise, VII, Journey home, VI+ in Leisure climb, VI;
- Country club crack, VIII-;
- Death and transfiguration, VII+/VIII-;
- Eldorado springs canyon, Blackwalk, VI;
- Eldorado springs canyon, Vertigo direct, VII+;
- Rosy Crucifixion, VI;
- The Diving Board, VII+;

- Wurschs Dihedral, VII+, 100m.

2.5.12. House Steve

Steve je eden izmed najbolj spoštovanih mladih alpinistov današnjega časa. Slovi predvsem po hitrih vzponih, tako solo kot v navezi. Kombinira skalno in ledno plezanje v velikih stenah v alpskem stilu. Veliko pa pleza tudi s Slovenci.

Je profesionalen gorski vodnik, eden izmed redkih v Ameriki, ki ima IFMGA licenco. Živi v Washingtonu v kraju Mazama. Skozi naporne treninge in trdo delo se je prebil v sam vrh na obeh področjih, alpskem plezanju in gorskem vodništvu.

Steve je v vrhu ameriškega alpinizma od leta 1995, ko je preplezal novo smer na Mt. McKinley, kasneje je dodal še dve novi smeri. Bil je na devetindvajsetih odpravah na Aljasko in mnogih v Himalajo ter Južno Ameriko. Leta 2001 je prišel na vrh Cho Oya v pičlih dvajsetih urah.

Nekateri njegovi boljši solo vzponi:

- Charakusa Valley, Haji Brakk, 5895m, S stena, 1200m, VI-, 65°, 19h, PRV smer na še nepreplezan vrh;
- Denali, Beauty is a rare thing, PRV;
- K7, Ameriška smer, 2650m, VI, A2, 80°, M6+, 41h, PRV, drugi pristop (House, 2005).

2.5.13. Huber Alexander

Rodil se je leta 1964 v Trostbergu na Bavarskem. Kot otrok je z očetom in bratom začel zahajati v gore. V kasnejših letih sta z bratom začela plezati. Sedaj se ukvarja z vsemi vrstmi alpinizma in je v svetu poznan kot eden izmed najboljših plezalcev. Od leta 1992 je tudi poklicni gorski in smučarski vodnik.

Nekateri njegovi boljši solo vzponi:

- 2000: Zahodna Cina, S stena, Bellavista, VIII+/X-, A4, PRV, ZP;
- 2003: Opportunist, X;
- 2003: Velika Cina, S stena, Direktna ali Hasse-Brandler, 550m, VIII+, 4h;
- 2004: Kommunist, X+;
- Endstal, Kleine orhidee, IX;
- Schleierwasserfall, Cool your foot man, X-;
- Schleierwasserfall, Have fun on top, IX+/X-;
- Schleierwasserfall, Ziago, IX;
- Yosemite, Sentinel Rock, Steck-Salathé, VI+.

2.5.14. Humar Tomaž

Tomaž Humar se je rodil 18. februarja 1969 v Ljubljani. Od leta 1987 je član AO Kamnik. Leta 1990 je dosegel status alpinista, leta 1993 je opravil izpit za alpinističnega inštruktorja. Opravil je okoli 1200 vzponov, od tega 60 prvenstvenih doma in po svetu.

Nekateri njegovi boljši solo vzponi:

- 1995: Anapurna I (8091m);
- 1996: Bobaje (6808m);

- 1998: El Capitan (2307m);
- 1999: Daulagiri (8167m) (Humar, 2001);
- Julijske Alpe, Tamar, Rariteta;
- Julijske Alpe, Triglav, S stena, Helba s Čopom, 1000m, 3 ure in pol;
- Julijske Alpe, Triglav, S stena, Sfinga, 2 uri;
- Kamniške Alpe, Logarska dolina, Čaša;
- Kamniške Alpe, Vežica, Nespodobno povabilo, A5;
- Val di Mello, Mamma mia, A4, 1SP.¹⁰

2.5.15. Jeglič Janez – Johan¹¹

Janez se je rodil leta 1961 v Tuhinjski dolini. Leta 1979 se je vpisal v alpinistično šolo AO Domžale. Z neverjetno voljo, vztrajnostjo, fizično močjo in prirojeno intuicijo starega trentarskega lovca je v svetu silnih prepadov, s 43 vzponi v prvem letu in 145 vzponi v drugem letu svoje alpinistične poti dokazal, da bo, takrat že močan slovenski alpinizem, dobil novo okrepitev.

Kasneje se je kot eden izmed najbolj perspektivnih mladih alpinistov udeležil alpinistične odprave v ameriški Colorado, kjer se je prvič srečal z granitnimi stenami. Tudi granitne počni in gladke plošče, posute z drobnimi kristali, mu v vsem njegovem mojstrstvu niso delale težav, saj je skupaj s Silvom Karom v stenah Hudičevega stolpa (Devil's tower) uspel preplezati prvo jugoslovansko smer devete (IX-) težavnostne stopnje, kar je bil v tistem času zares dosežek brez primere. Tudi v domačih stenah je posegal po vedno težjih smereh, ki se jih je največkrat loteval s Silvom Karom in gurujem slovenskega alpinizma Frančkom Knezom. Prav naveza treh mušketirjev, kot so mnogi imenovali plezalski trio Johana, Silva in Frančka, je v slovenskih gorah premikala alpinistične meje vse višje in višje. V strah vzbujajoči steni triglavske Sfinge so opravili prvenstveno smer, Ključ sreče, ki je postala prva smer VIII. težavnostne stopnje v naših gorah. Poleg tega je Johan skupaj s svojima

¹⁰ <http://www.humar.com/odprave/odprave.php>.

¹¹ http://sl.wikipedia.org/wiki/Janez_Jegli%C4%8D.

soplezalcema ponovil praktično vse smeri v naših stenah, med katerimi je bila marsikatera preplezana pozimi, veliko pa se jih je lotil tudi sam.

Leto 1990 bi lahko imenovali kar Johanovo leto, saj še nobenemu alpinistu v obdobju enega leta ni uspelo opraviti alpski vzpon v tehnično skrajno zahtevni steni (Baghirati III, Zahodna stena, Jeglič – Karo alpski vzpon 6 dni), pristop na najvišji vrh sveta (Everest, 8848m) in v kopni skali preplezati smer X. težavnostne stopnje (Mišja Peč, Sonce v očeh 8a+). V zadnjih letih je svojemu bogatemu alpinističnemu opusu dodal še zmage na hitrostnih tekmovanjih v lednem plezanju, pa solo vzpon po vodniški smeri v vzhodni steni Matterhorna in težke vzpone po slovitih lednih smereh na Škotskem in vzpone preko skrajno težkih smeri v Yosemiteh (Jolly Roger in Sea of Dreams), ter se še enkrat podal v Južno steno Cerro Torreja, kjer je skupaj z Markom Lukičem in Miho Praprotnikom preplezal še eno prvenstveno smer.

Janez Jeglič - Johan je bil zagotovo eden najboljših svetovnih alpinistov. Njegova izjemna odlika je bila alpinistična vsestranskost. Slovenske stene so mu služile kot imeniten odskočni poligon, kjer si je krepil fizično in psihično moč ter odpiral srce. V skalne gmote Centralnih Alp, granitne konice patagonskih gora in višave himalajskih očakov pa je odhajal po svoje sanje in jih z neskončno voljo spreminjal v realnost. Umrl je leta 1997 na pobočjih 7855 metrov visokega Nuptseja.

Nekateri njegovi boljši solo vzponi:

- 1983: S stena Travnika: Varianta Aschenbrenerja, Zajeda, Hudeček-Juvan, Aschenbrener, vse v enem dnevu;
- 1986: Matterhorn, S stena, Vodniška smer;
- 1989: S Triglavska stena: Helba - Čopov steber gor in Ladja /Skalaška/Peternel v sestopu, PP;
- 1989: S Triglavska stena: Šlosarska - Kunaver Drašler, PP;
- 1989: Kamniške alpe S stena Dedca, zimski vzponi: Centralni steber gor, Pintarjeva sestop, Šarina poč/Sulica gor, Leva sestop, Desna gor in še enkrat Pintarjeva v sestopu;

- 1996: solo vzponi v zaledenelih slapovih: Spodnji in Zgornji Ledinski slap, Stržovec in Čaša;
  - Rumena zajeda in Virensova v sestopu v Koglu;
  - Tržiška smer, sestop po Virensovi, nato Direktne varianta Kramarjeve 1PSP, sestop po kombinaciji Hruške in Srakar-Črešnovar za konec pa še Hruška;
  - Zelena zajeda navzdol, Črešnovar Srakar gor, pa spet navzdol, zgoraj po Hruški, spodaj po Zeleni, nato Liliput in Virensova v sestopu.

2.5.16. Jug Klement

Jug Klement se je rodil leta 1898 v Solkanu. Umril je leta 1924 v Steni. Po prvi svetovni vojni se je razočaran nad človeštvom posvetil iskanju resnice človekovega bivanja in delovanja v vsakdanji življenjski praksi, predvsem v alpinizmu. Bil je samohodec, ki je v domačih gorah preplezal smeri, ki so jih dotlej premagovali le tujci. Poudarjal je etično-vzgojno vlogo alpinizma, močno voljo in razumno obvladovanje ovir. Načrtno je iskal in plezal nove smeri. S plezanjem in idejnim vplivom na plezalce je omogočil nagel vzpon slovenskega alpinizma po prvi svetovni vojni ter sooblikoval njegove idejne temelje, deloma tudi za rod po drugi svetovni vojni.

Avgusta leta 1924 je umrl medtem, ko je sam plezal težko prvenstveno smer v severozahodni Triglavski steni. Njegova smrt je spodbudila številne razprave in polemike ter navdihnila literarna dela. Kot simbol vztrajnosti, etičnosti in borbenosti pa je pomembno vplival tudi na krepitev narodne zavesti primorskih rojakov v odporu proti tujim zavojevalcem.

2.5.17. Karo Silvo

Silvo Karo se rodil leta 1960. Je vrhunski alpinist, član PD Domžale. Pleza že od leta 1977. Opravil je več kot 1850 plezalnih vzponov (od tega 170 prvenstvenih) in se

udeležil 24 alpinističnih odprav. Sooblikoval je razvoj alpinizma: od klasičnega alpinizma, zahtevnih zimskih vzponov v Alpah, odprav v alpskem slogu do hitrega alpskega sloga plezanja. Nekateri mejniki vrhunske alpinistične bere v njegovi karieri: slovenske Alpe, centralne Alpe (Grandes Jorasses), Patagonija (vzhodna stena Fitz Roya, vzhodna in južna stena Cerro Torreja, jugovzhodna stena Torre Eggerja), Himalaja (zahodna stena Bagiratija III, Broad Peak), Yosemite (El Capitan), Grenlandija. Precej vzponov je opravil v navezi z Janezom Jegličem - Johanom in s Frančkom Knezom.

Opišemo ga tudi lahko kot pisca, fotografa, snemalca, vabljenega udeleženca okroglih miz in žiranta na filmskih festivalih. Je tudi dobitnik številnih priznanj in nagrad: Bloudkova nagrada (Ljubljana, 1987), Srebrni encijan za najboljši alpinistični film (Trento, Italija, 1989) in za dosežke v alpinizmu (Trento, Italija, 1998), nagrada UIAA za najboljši alpinistični dosežek (Trento, Italija, 1989), Zlata medalja za dosežke na alpinističnem področju (Milano, Italija, 2000) in Srebrna plaketa Občine Domžale (Domžale, 2004).

Nekateri njegovi boljši solo vzponi:

- Črni prt v Sfingi;
- Pajkove police v Sfingi;
- Sestop po Stebru Šit in Zajedi.

2.5.18. Knez Franc

Je eden najboljših alpinistov vseh časov v Sloveniji, saj je preplezal okoli 1000 prvenstvenih vzponov v najtežjih stenah doma in v gorstvih po vsem svetu (Patagonija, Himalaja, Andi, Centralne Alpe), kar predstavlja odličen dosežek tudi v svetovnem merilu. Najbolj izstopajo njegove izredno težke prvenstvene smeri: v južni steni Cerro Torre (1986), v južni steni Fitz Roya (1983), Torre Eggerja (1986) v Patagoniji ter v stenah Meruja (1988), Trango Towerja (1989) in Bagiratija 4 (1989) v indijski Himalaji. Večina teh smeri še do danes ni ponovljenih.

Nekateri njegovi boljši solo vzponi:

- Blagoslov (PRV v Belem stebru) in Zajeda Šit;
- Bonattijev steber v Mont Blancu (800m) je preplezal v dveh urah in pol;
- Broad peak, preplezal je steno, vendar vrha ni osvojil;
- klasična smer v Eigerju v rekordnem času šestih ur;
- Klemenča peč, Sivina, PRV;
- Kumbutse, PRV;
- Predostenje Križevnika, 1ZP Dedijeve smeri, nato v Križevniku Ruška smer 1ZP in 1PP, sestop po Megleni;
  - Raduha, 11 smeri v enem dnevu;
  - PRV prečenje Strelčeve peči;
  - Sfinga, Kunaver-Drašler;
  - Trik in Bukova 1PP, Smer Čika Anteja v Paklenici;
  - V sezoni 85-86 je v Logarski dolini praznoval 500-ti prvenstveni vzpon, obeležil ga je s solo vzponom čez Mrtvaški pajek v Klemenči peči.

2.5.19. Kozjek Pavle

Pavle se je rodil leta 1959 v Setnici pri Polhovem Gradcu. S plezanjem se je pričel ukvarjati leta 1979. Je član AO Ljubljana Matica. Po številnih vzponih v domačih gorah, Alpah in Dolomitih se je leta 1983 udeležil svoje prve himalajske odprave. Po tej odpravi je plezal po stenah in vrhovih mnogih najpomembnejših gorstev sveta. Na petnajstih odpravah je splezal na štiri osemtisočake, dva sedemtisočaka in vrsto šesttisočakov.

Skupno je doslej opravil okoli 1000 vzponov, od tega nad 100 prvenstvenih v naših in tujih gorah. Opravil je tudi vrsto zelo zahtevnih solo vzponov, v zadnjih letih predvsem v perujskih Andih (Kozjek, 2004).

Nekateri njegovi boljši solo vzponi:

- Ameriška direktna v Druju, 1984;
- Bavarska in nato Nemška do vrha Triglava v eni uri in pol;
- Brenva, Major in sestop po Sentinelle Rouge;
- Chacaraju E (6101m), J stena, Ameriška smer (Richey-Brewer);
- Cho Oyu, 8201m, JZ stena, PRV, 1100m, 15h
- Chopicalqui, S stena, Mirton Novice Extreme, PRV, 1998;
- Cornuau-Davaille v Les Droites, 3SZP;
- Crozzon di Brenta, Francoski steber;
- Čo Oyu (8201m), JV stena, Slovenska smer, PRV, nadaljeval po Polskem grebenu do vrha, 14h;
- Čopov steber, kaskader pri snemanju filma;
- Paklenica, Aniča Kuk, Albatros in Kača;
- S stena Huandoy Sur (6160m), No fiesta hoy dia, PRV, ED+, 1000m, 7 ur in pol (sestop: Francoska smer, TD+, 1000m, 5 ur) 2001 (Kozjek, 2001);
- S stena J Huascarana, Slovenska smer, PRV, 1991;
- Skalaške (Špik, Škrlatica, Triglav) v osmih urah;
- SV stena Huandoy Sur, Oro del inca, PRV;
- Švicarska smer v Les Courtes, sestop po Avstrijski smeri;
- Zajeda v Travniku in sestop po Ašenbrenerju.

2.5.20. Lafaille Jean Cristoph

Jean Cristoph je eden najuspešnejših alpinistov na svetu. Opravi je vrsto zahtevnih solo vzponov tako v Alpah kot tudi v Himalaji. Priplezal je že na enajst osemtisočakov, ima prvenstveno smer s tehnično oceno A5, preplezal je tudi športno smer ocenjeno z XI-. Upravičeno mu pravijo Mali-veliki Francoz. Zadnje izkušnje je nabiral decembra 2004 (v začetku zimske sezone), ko je opravi solo vzpon na Šiša Pangmo. Spomladi 2005 je poskušal opravi prvenstveni solo vzpon na vrh Makaluja, ki pa ga je zaključil na Makaluju II (7678 m) (Lafaille, 2005).

Od januarja 2006 velja za pogrešanega. Nazadnje se je javil iz Makaluja (8485m) iz višine okoli 7600m.¹²

Nekateri njegovi boljši solo vzponi:

- 1987: Reve de Gosse X-;
- 1989: Privliege du Serpent, IX+;
- 1990: Grand Capucin, Švicarska, VII, A0, 300m, 1ZSP;
- 1992: Grandes Jorasses, Chemin des Etoiles, VII, A3, 1000m, PRV;
- 1994: Shishapangma, S stena;
- 1995: Eiger, SV stena, Lauperjeva smer, 1800m;
- 1995: Monch, S stena, PRV, M5, 800m;
- 1995: Aletschorn, S stena, PRV, 60°, 850m;
- 1995: Nesthorn, S stena, Slovenska smer, 800m;
- 1995: Monte Rosa, V stena, Klasična smer, 1800m;
- 1995: Matterhorn, S stena, Schmidtova smer, 1000m;
- 1995: Breithorn, S stena, 800m;
- 1995: Mont Blanc de Cheilon, S stena, 600m;
- 1995: I'Aiguille Verte, S koluar, 800m;
- 1995: Grandes Jorasses, S stena, smer Linceul, 750m;
- 1996: Gashebrum I in II;
- 2000: Manaslu, S stena, Direktna;
- 2001: Mali Dru, Z stena, PRV, VII+/VIII-, A3;
- 2004: Shishapangma, Britanska smer, ZP (Lafaille, 2005);
- Grand Pilier d'Angle, Divine providence;
- Kangchungste, S stena (Makalu II, 7678m) (Lafaille, 2004);
- Pilier Rouge, Diretisima.

---

¹² http://www.gore-ljudje.net/objave_view.php?pid=5441.

2.5.21. Maestri Cesare

Rodil se je novembra 1929 v Trentu v Italiji. Bil je prvi, ki je sam plezal VI. stopnjo, bil jo je sposoben preplezati tudi navzdol. Klicali so ga Dolomitski pajek (Maspes, Peruffo, Scalet in Castagna, 2004).

Nekateri njegovi boljši solo vzponi:

- 1951: Detassis-Giordani v Croz dell'Altissimo in 1S sestop Paganelle;
- 1952: Campanile Comicci v Salame del Sassolungo 1SP in 1SP smeri Solleder v Civetti;
- 1953: Solda-Conforto v Marmoladi 1SP in Vodniška smer v Crozzon di Brenta 1SP;
- 1954: prečanje grebena Ambiez-Tuckett (16 vrhov v 18h);
- 1955: JZ greben Matterhorna SZP in smer Oppion v Croz dell'Altissimo 1SP;
- 1956: Vodniška smer v Crozzon di Brenta prvi sestop, Sollederjeva smer v Sass Maor 1SZP in smer Micheluzzi v Piz Ciavazes 1SP;
- 1958: Detassis-Dibona v Croz dell'Altissimo, 1S sestop;
- 1961: Buhl v Roda di Vael 1SP in sestop po Direttissimi.

2.5.22. Manfreda Marjan – Marjon

Slovenec, ki je uspešno opravil prvi vzpon na osem tisočak Makalu brez uporabe dodatnega kisika in to celo po prvenstveni smeri preko J stene. Marjon je imel obilo smole pri svojem himalajskem udejstvovanju. Kar trikrat je hudo pomrznil in posledica so bile številne amputacije na rokah in nogah. Kljub temu, da je brez vseh prstov na eni nogi in brez nekaj členkov na rokah, je ostal pravi plezalni virtuoz. Približno polovico svojih vzponov prepleza sam, opravil je tudi številne odmevne solo ponovitve v naših gorah.

Nekateri njegovi boljši solo vzponi:

- 1980: Sfinga, Raz, 1SP;
- Stena, Peternelova;
- Stena, Skalaška z Ladjo;
- Veliki Draški vrh, Centralna.

2.5.23. Oprešnik Janko – Zumba

Rodil se je leta 1964 v Zrečah. Je član AO Slovenska Bistrica; je tudi alpinistični inštruktor, gorski reševalec in gorski vodnik. S plezanjem se je pričel ukvarjati leta 1986 in do sedaj opravil preko 1000 alpinističnih vzponov; od tega okoli 500 prvenstvenih in prvih ponovitev, ki jih lahko zasledimo širom po svetu.

Pri nas se je specializiral za plezanje težkih tehničnih smeri. Večinoma pleza sam; in to smeri ocenjene do A4+. Pleza v snegu, ledu in skali, pa tudi plezališča mu niso tuja. Sodeloval je na številnih odpravah v Himalajo. Je nosilec državnega in mednarodnega razreda, dobil je priznanje športnik leta v občini Zreče, bronasti znak PZS. Po anketi Alpinističnih odsekov je bil Alpinist leta 1993.

Nekateri njegovi boljši solo vzponi:

- 1989: Škarje, Ščit, V, A1, 1SZP;
- 1990: Kugelstein, Nordpfeiler, VII-;
- 1991: Ojstrica, S stena, Herle-Vršnik, VI-;
- 1991: Ojstrica, S stena, Đoli Đoker, VI-, A2;
- 1992: Krofička, Brankina, VII-;
- 1992: Šite, Ubijalec plevela, VI+, A3, 1P;
- 1992: Ojstrica, S stena, Black Crack, VII, PRV;
- 1992: Ojstrica, S stena, Zmaj, VII-;
- 1992: Štajerska Rinka, Rusalka, VII+, 1P;

- 1992: Turska Gora, Nebeška vrata, VII-, A0, PRV;
- 1992: Ojstrica, S stena, Freska jokajoče smrti, VI+, A4+, PRV;
- 1992: Ojstrica, S stena, Minljivost, VI+, A1, 1P;
- 1992: Ojstrica, S stena, Frikson, VII-, 1P;
- 1992: Štajerska Rinka, Spominska Miše Nerata, VI, A2-A3, 1SP, 2P;
- 1992: Brunntal, Varianta Grottenweg, V+, A2-A3, 1P;
- 1992: Strevčeva Peč, Ples Komarjev, VII+, A0, 1P;
- 1992: Klemenča Peč, Gloria, VI+, 1P;
- 1992: Šite, Vroči živci, VII, A4, 1P;
- 1992: Strevčeva Peč, Sončna ura, VI, A1, 1SP, 2P;
- 1993: Štajerska rinka, Ledenka, VII+, A0, 90°, 1P;
- 1993: Ojstrica, S stena, Zmaj, VII-, 3SPP;
- 1993: Ojstrica, S stena, Puščava sna, VII, PRV;
- 1993: Rzenik, Hudičeva limonada, VII, A3+, 1P;
- 1993: Himalaja, Lobuche, JV greben, 55-70°, III-IV;
- 1994: Osp, Pustite upanje vi ki vstopate, A3-A4;
- 1994: Rjavčki vrh, Tomahavk, V, A2, 1P, 1ZP;
- 1994: Štajerska rinka, Spominska Bregarjeva smer, 1SZP;
- 1994: Štajerska rinka, Rumena podmornica, VI, A2;
- 1994: Triglav, S Stena, Helba s Čopovim stebrom, VII;
- 1994: Šite, Smer norčkov, VI+, A2-A3, 1SP;
- 1994: Šite, Bela čipka, VIII-, A4, PRV;
- 1994: Osp, Zavesa solz, VI, A3, PRV;
- 1995: Ojstrica, S stena, Smer sončnega zahoda, VIII-, 1SPP;
- 1995: Štajerska rinka, Direktna, VI;
- 1995: Šite, Blagoslov, VII, 1SP;
- 1996: Logarska dolina, Čaša, 95°;
- 1996: Logarska dolina, Sulica, 90°, 1SP;
- 1996: Klemenča peč, Vesela Francika, VII, 1SP;
- 1996: Rjavčki vrh, Hong Kong, VII, PRV;
- 1997: Logarska dolina, Nirvana, 1SP;
- 1997: Logarska dolina, Skušnjava, 1SP;

- 1997: Škarje, Slovo od mladosti, VI+, A1, 1SP in 1SZP;
- 1997: Triglav, Črni graben, VI, A0, 1SP;
- 1997: Travnik, Marija na belemrodu, VI+, A3, 2P in 1SP;
- 1997: Ute, Marela rumenega satana, VII-, A1, PRV;
- 1997: Klemenča peč, Smer ognjenega bivola, VI, PRV;
- 1997: Ojstrica, Nekje v črnini, VII-, A1, PRV;
- 2000: Krofička, Kurje oko, VI+, PRV;
- 2000: Ojstrica, S stena, Herle-Vršnik, VI-;
- 2000: Krofička, Moštranca, VII-, A0, PRV;
- 2000: Mrzla gora, Sivi val, VI+, PRV;
- 2000: Zahodna Cina, S stena, Denga, A3+, VII-, 500m, PRV;
- 2000: Štajerska Rinka, Varianta Bregarjeve smeri, VII-, 1P;
- 2000: Krofička, Landajo, VI+, PRV;
- 2001: Paklenica, Rumena smer, VI+, PRV;
- 2002: Krofička, Lena smer, VI+, PRV;
- 2002: Planjava, Gradišek-Ogrin z Glavo Planjave V/VI, A1, 1SP;
- 2002: Golarjeva peč, Orlovska smer, VII+, A0, 1SP;
- 2002: Klemenča peč, Rumena puščica, VIII-, 1P;
- 2004: Škarje, Marjetica, IV+, 90°, 1SZP;
- 2004: Klemenča peč, Mrtvaški pajek, VII;
- 2004: Strevčeva peč, Migrena, VII+, A0, PRV;
- 2004: Ojstrica, Cerjakova spominska smer, VI+, A1, 1P.

2.5.24. Osman Dan

Rodil se je leta 1963 v ameriški zvezni državi Tahoe. Dan Osman je zelo populariziral prosto solo plezanje v Ameriki. Zelo znan je postal po skokih iz velikih sten s plezalno vrvjo. Žal se mu je nekega dne leta 1998 vrv pretrgala.

Bil je zelo dober športni plezalec, plezal je do ocene X+. Znal je plezati tudi tehnične smeri, med drugim na Aljaski. Udeležil se je tudi odprave v Kyrgistan.

Nekateri njegovi boljši solo vzponi:

- California, Blues riff, VIII-;
- California, Lover's Leap, Bears reach, V, 120m, 4 minute in 25 sekund;
- Tahoe, Space Walk, VIII, pri 18. letih;
- New River Gorge, Gun club, IX-;
- Needles, Atlantis, VIII-, NP;
- Nevada, Cave rock, VIII+/IX-;
- Purple haze, VII+;
- Suicide Roc, Insomnia crack, VIII-, NP.

2.5.25. Potter Dean

Plezati je začel že v rani mladosti. Kmalu zatem, ko se je pojavil v javnosti, je postavil povsem nove standarde v hitrostnem plezanju, zlasti v velikih stenah. Za največkrat preplezano smer v Half Domu je potreboval pičle štiri ure in sedemnajst minut. Bil je prvi, ki je sam preplezal steno Half Doma in El Capitana v enem dnevu.

Svet je najbolj šokiral z drznimi solo vzponi v Patagoniji. Preplezal je tudi Torre Egger v Patagoniji in z njega skočil s padalom.

Nekateri njegovi boljši solo vzponi:

- 1998: Yosemite, Half Dome, Regular Northwest Face route, 4h, 17min;
- 1999: Yosemite, povezal je smer Nos v El Capitanu in Regular Northwest Face route v Half Domu v enodneven plezalni maraton;
- 2000: Yosemite, Washington Column, Astroman, VIII-, 2SPP (Potter, 2004);
- 2002: Patagonija, Fitzroy, Supercanaleta, 1SPP;
- 2002: Patagonija, Cerro Torre, Compressor Route, s tem je postal prvi, ki je sam priplezal na oba vrhova;
- 2002: Patagonija, Fitzroy, Californian Roulette, 1SPP, vse tri smeri je preplezal v dveh tednih (Potter, 2003);

- Mill Creek Canyon, Scavenger, IX;
- Yosemite, Heaven, IX/IX+;
- Yosemite, Sentinel Rock, Steck-Salathé, VI+, NP.

2.5.26. Preuß Paul

Rodil se je leta 1886 v Altausseju. Bil je največji prosti plezalec iz časa pred prvo svetovno vojno. Plezal je večinoma sam, obut v copate iz klobučevine. Preplezal je 1200 smeri, dosegel 1200 vrhov, 300 od teh smeri je opravil sam, 150 smeri pa je bilo prvenstvenih.

Umrli je leta 1913 star 27 let med solo vzponom v S steni Manndlkogna.

Nekateri njegovi boljši solo vzponi:

- 1911: Campanile Basso, V+, 120m, PRV, NP, sestop po isti smeri.

2.5.27. Robbins Royal

Robbins je prvi plezalec, ki je leta 1968 sam preplezal El Capitana po smeri Muir wall. To je bila šele druga ponovitev smeri. Prepoznaven je tudi po tem, da ima v yosemitski dolini veliko prvenstvenih smeri: Salathe in North America wall v steni El Capitana in še pet smeri v Half domu. Tudi druga ponovitev smeri Nos pripada njemu. V času, ko je živel v Evropi, je v Alpah preplezal novo smer v Drujevi steni, Ameriško direktno.

Nekateri njegovi boljši solo vzponi:

- 1968: Yosemite, El Capitan, Muir wall;
- Leaning Tower, Hardingova smer.

2.5.28. Robert Alain

Rodil se je leta 1962 v Franciji v kraju Valence. Njegov vzdevek je že dolgo časa Spiderman. Plezati je začel v Alpah, v začetku s partnerjem, čez čas pa brez njega. Sam je preplezal že veliko smeri z oceno X. Bil je prvi človek, ki je sam preplezal smer z oceno X+.

Sčasoma je začel plezati po stavbah. Sedaj ima sponzorja in uspešno pleza po stavbah po celem svetu. Nekatere stavbe je celo ocenil in jim prisodil oceno IX.

Nekateri njegovi boljši solo vzponi:

V skali:

- Buoux, La Nuit du Lezard, X-;
- Les specialistes, X+;
- Ombleze, Compilation, X;
- Verdon, Pol pot, IX, 300m;
- Verdon, Seance Tenant, IX+/X-;
- Verdon, Self controle, VIII, NP.¹³

Na stavbah:

- Abu Dhabi, Združeni arabski emirati - Nacionalna banka Abu Dhabi;
- Frankfurt, Nemčija - Stolp dresdnerške banke;
- Johannesburg, Južno afriška republika - IBM stolp;
- Kuala Lumpur, Malezija - Petronas Twin Towers (aretiran v 60. nadstropju);
- London, Velika Britanija;
  - Canary Wharf Tower;
  - Lloyd's;
- Milano, Italija - Hiša milanske banke;

---

¹³ <http://www.alainrobert.com/en/falaise.htm>.

- Montreal, Kanada - Hotel Crown Plaza;
- Paris, Francija;
  - Eifflovo stolp;
  - Obelisk in Place de la Concorde;
  - Tour Montparnasse;
  - Tour Cristal;
- Rio de Janeiro, Brazilija - Hotel Vermont;
- Sabah, Malezija - Sabah Foundation;
- Sydney, Australija - Sydney Tower in Sydneyjska Opera;
- Tampere, Finska - Hotel Ilves;
- Tokio, Japonska - Stolp Shinjuku;
- Varšava, Poljska - Hotel Marriott;
- Venezuela - Parque Central Torre;
- ZDA;
  - Empire State Building - New York;
  - Sears Tower - Chicago, Illinois;
  - Golden Gate most - San Francisco, California;
  - Blue Cross, Blue Shield - Philadelphia, Pennsylvania;
  - Hotel Luxor - Las Vegas, Nevada.¹⁴

2.5.29. Svetičič Miroslav - Slavc

Rodil se je leta 1958 na Vojskem. Leta 1979 je opravil izpit za alpinista, leta 1984 pa je opustil službo in se popolnoma posvetil alpinizmu.

Velja za enega največjih svetovnih alpinistov vseh časov. Med njegovimi vzponi najbolj izstopajo zahtevne solo ponovitve in prvenstvene smeri. Pogosto je plezal prav neverjetne serije vzponov v enem ali nekaj dneh. Slavc se je z neizmerno voljo in energijo vedno znova motiviral za zelo drzne cilje.

---

¹⁴ <http://www.alainrobert.com/en/urbain.htm>.

Poleti 1995 se je pri poizkusu solo prvenstvenega vzpona v Gashebrumu IV (7925m) smrtno ponesrečil. Ko so naslednje leto po Slavčevi smrti steber preplezali Korejci (v več kot mesec dni dolgem obleganju s fiksnimi vrvmi), po vzponu niso mogli zamolčati izrednega občudovanja nad Svetičičem, ki je najbolj težavne dele smeri preplezal sam v pičlih nekaj dneh.

Svetičič je zadnjih 11 let svojega življenja posvetil izključno goram, opravil je okrog 1200 vzponov, od tega 460 prvenstvenih (Prezelj in Wiegele, 1996).

Nekateri njegovi boljši solo vzponi:

- 1982: Tofana di Rozes: Tissi - Andrich (VI, A0, 500m);
- 1982: Trentarski Pelc: Pripravniška (V+, IV - V, 550m, 2h);
- 1982: Bavški Grintavec: Meglena (PRV, IV, V, 300m, 2h);
- 1983: Triglav: Helba s Čopom;
- 1984: Eiger: Klasična smer (8h);
- 1985: Kaninsko pogorje - Hudičev Vršič: štiri prvenstvene smeri (120m - 150m);
- 1985: Grandes Jorasses: Mrtvaški prt (IV, 60° - 80° , 800m, 2.50h);
- 1985: Aig. du Peigne: Greben metuljev (IV+, 300m, 1h) in Rebufajeva (V+, 300m, 2h);
- 1985: Vršac: Viharnik in Popoldanska (V+, 1100m);
- 1985: Travnik: Lomljivka (1P, IV+, V, 800m, 2 h) in SV raz (sestop, IV, V, 800m, 1h);
- 1985: Šite: Plastron (PRV, VI+, A1, 550m, 5h) in Belač-Zupan (sestop, V, 550m, 2h) in Emru (1P, IV/V-, 550m, 2h) in Travnik: Tchadova (sestop, III/IV-, 700m, 2h);
- 1986: Aniča Kuk: Forma Viva, Brahmova, Klin in Velebitaška (vsako v eni uri);
- 1986: Mt. Blanc - Triangel: Vroča čokolada (85° , IV, 400m);
- 1986: Planja: Pačumanka (Prv., 380 m, VI-/IV, 1h), Sp. Metoda Grošlja (VI/A2, 500m, 3h) in Mansarda (VI+/V, 500m, 2h);
- 1987: Vršac: Beli trak in Popoldanska (1ZP, VI-/40° - 90°, A1/V, 1100m, 13h);

- 1987: Les Courtes: Švicarska (V, 800m, 2h) in SV couloir (III, 800m, 1h);
- 1987: Aniča Kuk: Spomin (2SP, VI+/A3, 350m, 11h); Raz klina (2.30h), Kača in Smer desno od Kamasutre; Velebitaška, Fanikina in Diagonalni žleb v Visoki Glavici; Forma Viva, Mosoraška (varianta) in Utopija; Karabore;
- 1987: Loška stena: Idrijska (1P, VI/A3, IV, 1000m, 5.30h);
- 1987: Mangart: Sezona senc (PRV, V+/IV, 300m, 2h);
- 1987: Mangart: Andrejka (PRV, IV - V/ V+, 350m, 2h);
- 1987: Vallecitos (5750m): Slovenska (PRV, IV/V, 80° , 4.30h, 1200m);
- 1988: Penitentes (4100m): Tomate (PRV, V, VI-, 350m, 2h);
- 1989: Vršac: Viharnik in Steber (1ZP, VI/A3, V+/VI, 1100m, 23h);
- 1989: Planja S stena: Sp. Metoda Grošlja (1ZP, 2PP, VII, VI+, V, 500m, 5h);
- 1989: Maslenik: Osrednji steber (1ZP, IV, V, 250m, 1h);
- 1989: Mangart: Lomasti (1ZP, VI+,V - VI, 800m, 4.30h) in 3.2. Ozebnik: Leva smer (PRV, V-, VI, 1000m, 4h);
- 1989: Nad Šitom glava: Madonna (1ZP, IV+, V, VI, 300m, 1h);
- 1989: Mangart: Meč (VI+, 800m, 1.30h);
- 1989: Nad Šitom glava: Sp. Srečku Rihterju (V+, VI, 200m, 1h);
- 1989: Planja: Ileršičeva zajeda (VI, 500m, 3h);
- 1989: Štajerska Rinka: Direktna (V+, 600m, 20min);
- 1989: Ojstrica: Sp. Ivana Lesjaka Janča (VI, A1, 500m, 1h);
- 1989: Jerebica S stena: Floreanini-Kravanja (1P, V, VI-, 400m, 2h) in Tumova (IV, 400m, 1h);
- 1989: Planja (S): Skender beg (PRV, VI, 500m, 2h);
- 1989: Novi vrh: Pojoča travica (VI-, 100m, 30min) in Levitan (VI+, 100m, 1h) in Omama (VII+, 100m, 30min);
- 1990: Eiger: Harlinova (1ZP, ED+, VI+, A2, 80° /60°, V - VI, 26h, 1800m);
- 1990: Mt. Hicks: Central Gullyes (ledna VI, 700m);
- 1990: Mt. Hicks: Yankiee-Kiwi (ledna VI+, 75° - 90°) in sestop po Zahodnem grebenu (IV);
- 1990: Mt. Cook: Jugoslovanska smer (PRV, V+, 7h) in sestop po Vzh. grebenu (IV, 1800m, 6h);

- 1990: Mt. Cook (3766m): Direktna (PRV, VI+, V, 75° - 80°, 1300m, 5h) in Zurbrignova (sestop, IV);
  - 1990: Mt. Tasman: Originalna (VI, 700m, 3h);
  - 1990: Grandess Jorasess: Angleška (ED, 1200m, 7h);
  - 1990: Grandess Jorasess: Bonatti - Vaucher (1SP, VI+, A2, 70° - 80°, 1100m, 12h);
  - 1990: Mt. Blanc - Gr. piler d' Angle: Belgijska (ED, 800m, 5h) in vzpon na vrh Mt. Blanca;
  - 1990: Aig. du Midi S stena: Centralni ozebnik (60°, 1000m, 2h) in Mt. Blanc du Tacul: Super couloir (ED, 900m, 5h) in vzpon na vrh Mt. Blanca - skupaj v 12 urah;
  - 1991: Loška stena: Zeleni slapovi (VI/90°, 400m, 2h);
  - 1991: Les Droites: Gabarou - Boivin (1SP, ED, 70° - 80°, 1000m, 7h);
  - 1991: Aig. Sans nom: Richardson - Miller (ED-, V+, 700m, 3h) in vzpon na Aig. Verte;
  - 1991: Les Droites: Jackson - Mac Shea (1SP, ED+, VI, 90°, 1000m, 4h);
  - 1991: Aig. de Talefre: Central couloir (TD+, 600m, 1.30h);
  - 1991: Grandes Jorasses: Manitua (PRV, VII+ A3+, 70°, 1200m, 31h);
  - 1991: Alpamayo: Francoska (D, 55°, 600m, 3h za vzpon in sestop);
  - 1991: Huascarán sur, Z stena: Slovenska (PRV, 80°/60°, 1000m, 5h);
  - 1991: Aig. de Fou: Harlinova (ED, 50°, VI/A2, 700m, 6h);
  - 1991: Grande Capucin: Bonatti (ED, 600m, 3h);
  - 1991: Petites Jorasses: Contamine (D, VI+, 800m, 2h);
  - 1991: Petit Dru: Bonatti steber (ED, 600m, 4h);
  - 1991: Himalaja: Anapurna (8091m) Z stena, PRV varianta Messnerjeve smeri do višine 7950m, 2600m, D+, V, 70° /80°, 50°- 60°;
    - 1992: Planja J stena: Črni baron (PRV, VII, 280m, 6h);
    - 1992: Planja S stena: Markacija (PRV, VII-, 500m, 4h);
    - 1992: Pelc nad Klonicami: Točno opoldne (VI+, 400m, 1h);
    - 1992: Marmolada: Ombrello (VI, 1000m, 1.30h) in sestop po Tomasonu (IV+, 1300m, 2h);
    - 1992: Marmolada: Cana d'Organo (VI, 1100m, 1.50h);

- 1992: Marmolada: Conforto - Bertoldi (VI-) in Ideale (VII-) in Don Quichote (VI+) vsako v 2.30h;
- 1992: Marmolada: Savana (PRV, VII-, 1000m, 6h);
- 1992: Ušje, S stena: Sama si Kodeli (PRV, VI+, 350m, 3h);
- 1993: Les Droites: Jackson-Mac Shea (ED+, VI, 90°, 1000m) in sestop po Švicarski smeri v Les Courtes;
- 1994: Triolet: S steber (TD+, V+, 75°, 800m, 5h);
- 1994: Grandes Jorasses: Extreme dream (2P, ABO, VI+, 90°, 1200m, 9h), Desni ozebni na sedlo (ED-, VI, 85° /50°, 500m, 4h);
- 1994: Vršac: Smer mladosti (VII, 300m, 4h);
- 1995: Krn Z stena: Zagon (2ZP, 800m, 80° - 90°);
- 1995: 20.6. umre na Gashebrumu IV.

2.5.30. Wiggins Earl

Earl je leta 1974 opravil solo vzpon v Cookie Cliffu, kar je predstavljalo prvi veliki korak naprej v težavnem prostem solo plezanju. Bil je drugačen od ostalih solo plezalcev, saj je imel zelo rad krušljivo skalo. Trdil je, da takšna skala loči moške od dečkov.

Plezalni talent in rival soplezalcem si je vzel življenje ob koncu leta 2002.

Nekateri njegovi boljši solo vzponi:

- 1974: Yosemite, Cookie Cliff, Outer limits, VI+;
- 1976: Colorado, Whimsical dreams, VII+;
- Colorado, Scarecrow, VI;
- S stena Chasm view, Scenic cruise, VII, 400m.

2.5.31. Zaplotnik Nejc¹⁵

Jernej (Nejc) Zaplotnik se je rodil 16. aprila 1952 v Kranju, umrl je 24. aprila 1983 pod ledenim plazom, ki se je zrušil z južne stene Manasluja v Himalaji. Osnovno šolo in gimnazijo je obiskoval v Kranju, v Ljubljani je študiral na Filozofski fakulteti in nato na Fakulteti za šport.

Alpinizmu se je povsem podredil. Uvrstil se je med najuspešnejše slovenske alpiniste svoje generacije. Opravil je nad 350 vzponov vseh težavnostnih stopenj po Evropi, Afriki in Severni Ameriki. Veliko je plezal sam, izvedel več kot 30 prvenstvenih vzponov doma in na tujem, nekaj zahtevnih zimskih ponovitev in več alpinističnih smučarskih spustov. Med najpomembnejšimi plezalskimi dosežki sta na primer: prva zimska ponovitev Trikota in prvenstveni vzpon (Jernejev steber) v severni steni Dolgega hrbta, Salathe steni El Capitana. Bil je med redkimi na svetu, ki so se povzpeli na tri osemtisočake: Makalu (1975), Gašerbrum (1977) in Everest (1979), vse po prvenstvenih smereh.

Od 1972 je pisal plezalske potopise za Planinski Vestnik, kritične misli za Alpinistične razglede, nekaj člankov je objavil tudi drugod. Vrh njegovega pisanja je razmišljujoča izpovedna knjiga Pot.

Nekateri njegovi boljši solo vzponi:

- 1982: Travnik, Varianta, VI, A0, 2SP;
- 1982: Dolgi hrbet, Trikot, VI, A0, 2SP;
- Špik, Dibonova;
- Triglav, Dolga nemška;
- Triglav, Wissiakova (Zaplotnik, 2006).

---

¹⁵ http://sl.wikipedia.org/wiki/Nejc_Zaplotnik.

2.6. OSTALI SOLO PLEZALCI

Ostali solo plezalci so tisti plezalci, ki so prav tako vidno prispevali k premikanju mej v solo plezanju, a so se bolj poredko odločali, da bodo plezali sami; še bolj poredko so se odločali za plezanje najtežjih smeri svojega časa.

Plezalci bodo navedeni po abecednem vrstnem redu. Njihovi izstopajoči solo vzponi bodo navedeni pri vsakem posamezniku posebej.

2.6.1. Babanov Valery

- 1995: Grandes Jorasses, Linceul, 6h;
- 1995: Mont Blanc du Tacul, Modica noury, 3h;
- 1995: Petit Dru, Ameriška direktna, 1SP;
- 1995: Grand Capucin, Direktna in Bonattijeva;
- 1995: Mont Blanc, Grand Pillier d'Angle, Dufour-Frehel, 4h;
- 1996: Les Courtes, Švicarska, 7h;
- 1996: Washington column, The Prow;
- 1996: Aiguille des Triolet, Direktna, 2.5h.

2.6.2. Barber Henry

- 1973: Sentinel Rock, Steck-Salathé, VI+, 500m.

2.6.3. Belak Stane – Šrauf

- 1975: Martuljkova skupina, grebenko prečenje, 1ZP (Belak, 1997).

2.6.4. Bonatti Walter

- 1955: Dru, JZ steber, 6 dni, PRV;
- 1964: Matterhorn, Bonattijeva, zimska PRV.

2.6.5. Bradey Lydia

- 1988: Prva ženska na Everestu brez kisika v solo vzponu (Šurc, 1990).

2.6.6. Buhl Hermann

- 1952: Piz Badile, SV stena, VI-, 800m in sestop po S grebenu, IV+, 1000m, NP;
- 1953: Watzmann, V stena;
- 1953: Prvi vzpon na Nanga Parbat (8125m), prvi solo vzpon na osemtisočak (Huber, 2005).

2.6.7. Čop Joža

- Po Pavlini nesreči sam dokončal smer, ki se sedaj imenuje Čopov steber; primer reševanja situacije, v kateri se ti je ponesrečil soplezalec.

2.6.8. Davis Steph

- Indian Creek, Coyne crack, VIII/VIII+;
- Indian Creek, Scarface, VIII-.

2.6.9. Debelak Mira Marko

- 1926: Ojstrica, Z stena, smer Debelakove, PRV (Strojin, 2000).

2.6.10. Güllich Wolfgang

- Yosemite, Separate reality, 1SP.

2.6.11. Juhant Dare

- 1983: Vežica, Akademska, 3SP;
- 1983: Vežica, Perčičev steber, 2SP;
- 1985: Martuljek, slap Lucifer, 5SP;
- 1986: Aniča kuk, El Condor Pasa, 1SP;
- 1986: Aniča kuk, Jenjava, 2SP;
- 1986: Rzenik, Centralni steber, 1SPP;
- 1987: Grandes Jorasses, Mrtvaški prt, 4SZP;
- 1988: Triglav, S stena, Peternelova.

2.6.12. Kammerlander Beat

- Dolomiti, Heiligkreuzkofel, Centralni steber, 1SP;
- Eiger, ZP;
- Mordillo, X-;
- Vararberg, slap Mystery, WI7, 120m.

2.6.13. Kladnik Matej

- Aljaska, Denali (6194m), J stena, Cassin;
- Triglav, S stena, Dolga nemška, ZP;
- Triglav, S stena, Prusik-Szalay.

2.6.14. Lowe Jeff

- 1979: Ama Dablam (6812m), J stena, PRV:
- 1983: Pumori (7161m), Francoski steber, SZP, 2P;
- 1991: Eiger, Metanoia, A5.

2.6.15. Lorenčič Boris

- Logarska dolina; Igličeva v Mali Rinki gor, Vzhodna v Mali Rinki dol, Direktna v Štajerski Rinki gor in Steber Štajerske Rinke dol,
- Ojstrica, S stena, Herle-Vršnik,
- Špik, S stena, Skalaška,
- Triglav, S stena, Kratka nemška.

2.6.16. Mayr Michael

- 2002: Z Cina, Cassinova smer, VIII+, NP (Parnell, 2003).

2.6.17. Messner Reinhold

- 1980: Everest;
- Dolomiti, Civetta, Phillip-Flamm;
- Les Droites, S stena;
- Nanga Parbat.

2.6.18. Minamiura Takeyasu

- 1990: Trango Tower, Steppenwolf, 1100m, A4+, 40 dni, PRV (Child, 2005).

2.6.19. Porter Charlie

- 1975: Baffinov otok, Mt. Asgard, S stolp, A4, 9 dni, PRV.

2.6.20. Povšnar Jože

- Slap Čedca, PRV.

2.6.21. Profit Christopher

- 1982: Dru, Ameriška direktna, VII+/VIII-, 3h in 10 min;
- Eiger; Klasična, 3SZP;
- V 23 urah je preplezal tri smeri: SZ stena Les Droites, SZ stena Aig de Telefre in Mrtvaški prt v Grandess Jorasses;

- V 24 urah je preplezal zadnje tri probleme Alp: S stena Matterhorna 5h, S stena Eigerja 10h, nato pa še Grandes Jorasses, med stenami se je prevažal s helikopterjem.

2.6.22. Reardon Michael

- Boney Bluffs, Outrage, IX+, NP;
- Canada, Squamish, Angel's Crest, VI+, 14 raztežajev, NP;
- Irska, Burren, Rainy Reality, VIII+, PRV;
- Joshua Tree, 1000 smeri v 25 dneh, več kot 400 smeri težavnosti od VI- do IX+;
- Joshua Tree, MRSR, VIII+, PRV;
- Malibu Creek, Ghetto Blaster, IX+/X-;
- Needles, Romantic warrior, VIII+/IX-, 300m, NP;
- Needles, Shikata Ga Nai, VIII+, PRV.¹⁶

2.6.23. Rugar Uroš

- 1991: Prvi solo vzpon na srednjo Kangčendzengo (8482m).

2.6.24. Steck Uli

- Cholatse (6640m), S stena, Francoska smer, 1400m, alpski stil;
- Eiger, S stena, Young spider, VIII, A2, WI6, M7, 1800m, 5 dni, 1P in 1SP (Steck, 2006);
- Tawoche (6505m), 1500m, alpski stil (Steck, 2005).

---

¹⁶ <http://www.freesoloist.com>.

2.6.25. Yamanoi Yasushi

- 1992: Ama Dablam, Yamanoieva smer, prvi zimski solo vzpon na goro (Kennedy, 2005);
- Cho Oyu, JZ stena, PRV;
- K2, J-JV steber, 1SP;
- Kasum Kanguru, V stena, PRV.

2.6.26. Zorko Janez

- 1963: Čopov steber, 1SP (Čop, Jesih, Belak, Kunaver in Sazonov, 2005).

2.7. VAROVANJE PRI SOLO PLEZANJU

Varovanje je zelo pomemben del vsakega športa. Začne se s preprostim upoštevanjem pravil in nadaljuje s pravilnim izvajanjem vaj oziroma naloge. Pri varovanju športnik ne sme precenjevati samega sebe in ne podcenjevati nasprotnika oziroma situacije.

Varovanje pri plezanju ima posebno mesto, saj pri padcu prepreči smrt. Pri plezanju v navezi plezalca varuje partner; pri solo plezanju pa partnerja ni. Pri takšnem plezanju se plezalec ne varuje ali pa si mora varovanje urediti sam. Odločitev o tem je večinoma odvisna od sposobnosti plezalca oziroma od same narave smeri.

Plezalci poznajo več načinov samovarovanja. Za solo plezanje so se namreč razvile posebne vrvne tehnike in tehnični pripomočki.

V nadaljevanju bo na kratko predstavljenih pet različnih načinov varovanja.

2.7.1. Solo plezanje brez varovanja

Tudi nevarovanje je varovanje. Če plezalec vso smer prepleza nevarovan, se obvaruje hitrih vremenskih sprememb, zelo malo časa prebije na nevarnih delih stene (seraki, krušljiva skala, druge naveze, hitri vremenski preobrati...). V opisanih situacijah je hitrost varnost in solo plezanje je šport, pri katerem je hitrost zelo pomembna.

Plezanje brez varovanja se uporabi velikokrat tudi v primeru nesreče partnerja. Plezalec partnerju pomaga po najboljših močeh, z oskrbo poškodb in toplimi oblačili, nakar sam pohiti po pomoč. Res pa je, da se v današnjem času pogosto obvesti o

nesreči kar s kraja dogodka, saj je mobilno omrežje skoraj povsod¹⁷, velikokrat pa je tudi spust po vrvi hitrejši kot izplezanje iz stene.

2.7.2. Solo plezanje z varovanjem na ključnih mestih

Pri plezanju z varovanjem na ključnih mestih se večji del smeri prepleza brez varovanja, na težjih mestih pa se uporabi varovanje. Težja mesta v smeri so tista, ki predstavljajo najtežji del smeri in imajo v večini primerov tudi najvišjo oceno. Na ključnih mestih se plezalci varujejo iz več razlogov; na primer: krušljiva skala, trenutno nezaupanje vase, nepotrebno tveganje, podprijemi in stranski prijemi, slabi stopi ipd. Na takšnih mestih se plezalci varujejo s pomožno vrvico, ki je dolga približno deset metrov in debela osem milimetrov, lahko pa namesto pomožne vrvice uporabijo tudi enako dolgi trak.

Na ključnih mestih smeri so klini večinoma že zabiti, če pa jih ni, si morajo plezalci pred težjim delom varovanje urediti sami. V skalo zabijejo dober klin, skozi katerega napeljejo pomožno vrvico, ki si jo navežejo okoli zanke na pasu z osmico ali katerim drugim vozlom. Tako nastane približno pet metrov dolga neskončna zanka med klinom in plezalcem. Plezalec nato prepleza ključni del smeri, se razveže, potegne vrvico za sabo in nadaljuje s plezanjem.

Ta način varovanja je lahko zelo nevaren. Faktor padca¹⁸ pri takem načinu plezanja je med 1 in 2, odvisno ali plezalec pade takoj, ko se je navezal ali tik preden se razveže.

---

¹⁷<http://www.mobitel.si/slo/Ponudba/GSMnarocniki/OMobitelGSM/Osnovnipodatki/PokritostSlovenije/default.asp>.

¹⁸ Faktor padca se izračuna tako, da dolžino padca delimo z dolžino vrvi.

2.7.3. Solo plezanje z varovanjem s polbičevim ali z bičevim vozlom

Plezanje s polbičevim ali bičevim vozlom se uporablja, kadar se plezalec varuje ves raztežaj. Ker gre za zelo zahteven način varovanja, mora imeti plezalec precej znanja in izkušenj. Sistem varovanja mora popolnoma obvladati preden se poda na pravi vzpon.

Če se plezalec odloči, da se bo varoval na ta način, pomeni, da bo preplezal raztežaj, se spustil po njem navzdol in pobral varovala, nakar bo raztežaj še enkrat preplezal, po skali ali po vrvi. Plezalec si mora najprej urediti kvalitetno varovališče, v katerega vpne en konec vrvi; v drugi konec vrvi se naveže. Na vrvi, ki je vpeta v varovališče, naredi polbičev vozle in si ga z vponko z matico vpne v pas. Ko začne plezati, čim prej uredi prvo varovalo, vpne vanj sistem in v ta sistem vpne vrv, ki je vpeta v varovališče. Pri plezanju navzgor sproti podaljšuje vrv. Če se slučajno zgodi, da pade, mora pravočasno prijeti za vrv, da ne pade predaleč. Ko prepleza raztežaj, naredi novo varovališče, fiksira vrv in se spusti navzdol.

Pri varovanju z bičevim vozlom je postopek popolnoma enak, le da se namesto polbičevega vozla uporabi bičev vozle. Pri plezanju se podaljšuje bičev vozle, najlažje pa si plezalec pomaga tako, da vanj vpne vponko in z njo rahlja vozle.

Če plezalec pleza tehnično smer, je bolje, če uporablja varovanje z bičevim vozlom, kajti pri tehničnem plezanju ima čas, da si podaljšuje vrv, pri padcu se bičev vozle sam zategne in obdrži plezalca. Pri prostem plezanju, kjer je hitrost plezanja višja, se navadno uporablja varovanje s polbičevim vozlom.

2.7.4. Soloist

Soloist je naprava, ki zamenja partnerja. Ta naprava deluje tako, da se lahko skozi njo vleče vrv, ampak samo če se jo vleče počasi in z občutkom. Če se vrv nenadoma močno zategne, tako, kot se to zgodi pri padcih, naprava sama zategne vrv.

Namesto soloista je možno uporabiti tudi gri-gri. To je tudi pripomoček za varovanje, ki je zelo razširjen pri nas, saj je pri športnem plezanju skoraj nepogrešljiv.

V nadaljevanju bosta opisana dva načina uporabe soloista:

2.7.4.1. Namestitev soloista na varovališče

Pri tem načinu varovanja plezalec naredi varovališče, v katerega vpne konec vrvi. Nato varovališče razširi tako, da zabije dodaten klin, ki ga z neskončno zanko poveže z varovališčem in vanj vpne napravo, skozi katero napelje vrv. Ko ima plezalec urejeno varovališče in varovanje, začne plezati in počasi vleči vrv, ki lepo drsi skozi napravo. Ko pripleza do konca raztežaja, se spusti nazaj, pobere opremo in spleza nazaj na najvišjo doseženo točko.

2.7.4.2. Namestitev soloista na pas

Pri tem načinu varovanja plezalec naredi varovališče in vanj vpne konec vrvi. To vrv nato napelje skozi napravo, ki si jo vpne v pas. Ostanek vrvi ima na tleh zraven varovališča zavito tako, da mu med plezanjem sledi. Ko pleza, sproti vleče vrv skozi napravo in normalno vpenja vmesno varovanje. Ostanek vrvi po nekaj preplezanih metrih prosto visi ali leži na skali. Ko je plezalec prepričan, da se ostanek vrvi ne bo nikjer zataknil, ga potegne k sebi in na koncu naredi osmico. To naredi zato, da mu med plezanjem ne bi vrv pobegnila skozi napravo. Nato vrv spusti nazaj.

Pri namestitvi soloista na pas je zelo priporočljivo, da ima plezalec zgornji del pasu, zato da je naprava nad težiščem. Zgornji del pasu ne sme biti previsoko, da plezalca pri morebitnem padcu ne zadane v brado ali obraz.

Ko plezalec pripleza na konec raztežaja, naredi novo varovališče, v katerega vpne ostanek vrvi in že ima vse nared za spust. Naprava namreč omogoča, da se plezalec z njo tudi spušča. Ko pleza nazaj, skozi njo vleče vrv in se ves čas varuje.

2.7.5. Bonattijev način varovanja pri solo plezanju

Ta način varovanja je najbolj zapleten, hkrati pa ima eno zelo veliko prednost: hitrost. Če se plezalec varuje na Bonattijev način, se mu ni potrebno spuščati po raztežaju nazaj. To velja samo v primeru, ko je smer dobro opremljena. Če pa plezalec sam namešča varovanje in varoval ni pripravljen puščati za sabo, se bo moral prav tako spustiti nazaj. Ta način varovanja ima tudi slabost, saj plezalec pleza samo s polovico vrvi.

Plezalec na varovališču pusti nahrbtnik, na katerega je navezana polovica vrvi. Plezalec se naveže na konec vrvi in začne plezati. Ko pripleza do prvega varovala, vanj ne vpne celega sistema, ampak samo vponko in zanko. Vpne tako, da da zanko skozi uho varovala, skozi zanko na drugi strani pa potegne drugo polovico vrvi. Vrv, ki je vpeta v vponko, si priveže na pas z bičevim ali polbičevim vozlom. Ko pripleza na varovališče, za sabo potegne vrv, na katero je bil privezan. Vrv bo sprostila nahrbtnik in za sabo potegnila drugo polovico vrvi, ki bo tekla skozi zanke na varovalih. Proste zanke bodo popadale iz varoval in se ujela za nahrbtnik. Ko plezalec potegne nahrbtnik do sebe, ga pusti na varovališču in je ponovno pripravljen za plezanje naslednjega raztežaja.

3. CILJI

- Predstaviti solo plezanje (natančna opredelitev, zgodovina, razvoj);
- Predstaviti nekatere solo plezalce in njihove solo vzpone;
- Opisati načine varovanja pri solo plezanju;
- Narediti anketo in z njo pridobiti nekatere informacije o stanju solo plezanja v slovenskih alpinističnih odsekih;
- Narediti anketo in z njo pridobiti nekatere informacije o slovenskih solo plezalcih;
- Narediti kratek intervju z Jankom Oprešnikom, vodilnim slovenskim solo plezalcem.

4. HIPOTEZE

H1: V Sloveniji je solo plezanje precej razširjeno.

H2: Alpinistični odseki imajo pozitiven odnos do solo plezanja.

H3: Plezalec, ki je izgubil partnerja, se je zmožen sam rešiti iz nastale situacije.

H4: Večina solo plezalcev je moških.

H5: Solo plezalci raje plezajo v navezi.

H6: Plezalci, ki plezajo sami, se v večini primerov ne varujejo.

5. METODE DE LA

5.1. Zbiranje dokumentacijskega gradiva (elektronsko in knjižno)

5.2. Metoda pogovora

5.3. Lastna spoznanja in izkušnje

Pri zbiranju literature za diplomsko delo sem naletel na težave, saj nisem našel dovolj ustrezne literature. Prebrati sem moral veliko knjig, ki so bile primerne le v nekaterih delih, v nekaterih delih pa so me napotile k prebiranju nadaljnje literature. Veliko sem iskal tudi po svetovnem spletu, revijah in izrezkih iz starih časopisov.

Za potrebe diplomskega dela sta bili izdelani dve anketi, ki želita prikazati razvitost in razširjenost solo plezanja v Sloveniji. Obe anketi sta bili anonimni.

Prvo anketo so reševali načelniki alpinističnih odsekov ali vodje alpinistične šole na odseku. Anketa je vsebovala deset vprašanj, ki so se nanašala na odnos alpinističnih odsekov do solo plezanja, njihov pogled na solo plezanje, razširjenost, kvaliteto in kvantiteto solo plezanja.

Drugo anketo so reševali solo plezalci. Anketa je vsebovala petnajst vprašanj. Za celosten pogled na osebnost solo plezalca smo potrebovali različne parametre, od spola, starosti, življenjskega prostora in izobrazbe do njihovega plezalnega staža, kvalitete in kvantitete vzponov, pogostosti vzponov ter načinov varovanja pri njihovem udejstvovanju.

Izdelan je bil tudi intervju z Jankom Oprešnikom o njegovem odnosu do solo plezanja. Intervju je vseboval osem vprašanj odprtega tipa.

6. REZULTATI IN DISKUSIJA

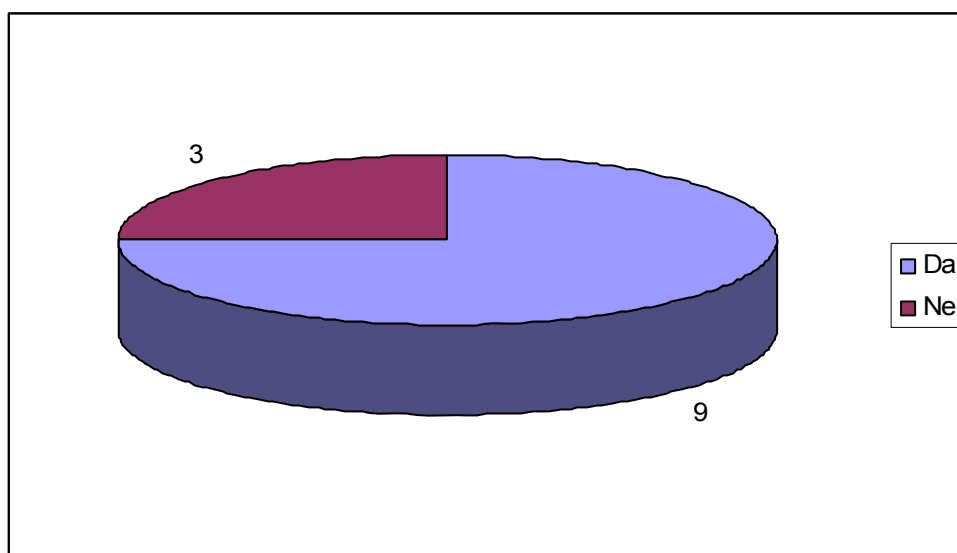
Anketna vprašalnika sta bila poslana na vse slovenske alpinistične odseke s pomočjo Planinske zveze Slovenije in s pomočjo načelnika alpinističnega odseka Tam iz Maribora. Opravljenih je bilo tudi veliko telefonskih razgovorov.

V anketi za alpinistične odseke je sodelovalo dvanajst odsekov (anketo je v imenu odseka rešil načelnik ali vodja alpinistične šole) od skupno šestinštirideset¹⁹ slovenskih alpinističnih odsekov. Dvanajst odsekov znaša 26,1 odstotka vseh odsekov.

V anketi, ki so jo reševali solo plezalci je sodelovalo dvanajst alpinistov, ki pa niso bili samo iz vrst društev, ki so bila zajeta v anketo.

6.1. ANKETNI VPRAŠALNIK – ODSEKI

6.1.1. Solo plezanje v alpinistični šoli

Graf 1: Ali v vaši alpinistični šoli omenjate solo plezanje?

¹⁹ <http://www.ka.pzs.si/?str=50&bi=4>.

Iz rezultatov ankete je razvidno, da so razlogi za omenjanje oziroma neomenjanje različni. Solo plezanje se omenja, ker predstavlja preventivo, saj pomeni reševanje iz nepričakovanih situacij (3).

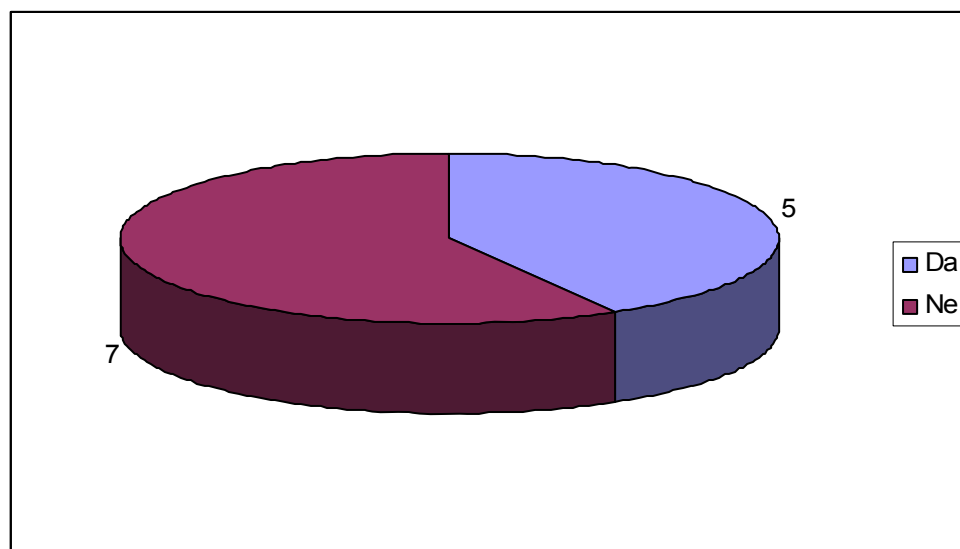
Nekateri omenjajo solo plezanje v alpinistični šoli, ker menijo, da je solo plezanje osnova alpinizma (1) in je v slovenskem prostoru prisotno (1); drugi ga omenjajo, ker menijo, da je solo plezanje neka posebnost (1), celo svojevrstna umetnost (1).

Nenazadnje se solo plezanje omenja tudi zato, ker udeležence alpinistične šole to področje zanima in o njem zastavljajo vprašanja (2).

Nekateri solo plezanja v alpinistični šoli ne omenjajo, ker se jim zdi prenevarno in nočejo spodbujati takšnega početja (2).

Kljub visokemu številu odgovorov, za omenjanje solo plezanja, sem bil prepričan, da bo še višji. Mislim, da bi vodje alpinističnih šol morali biti dovolj zreli za objektivni pogovor o solo plezanju. Tečajniki bodo slej kot prej slišali za solo plezanje in se bodo želeli informirati o njem. Zaradi tega je bolje, če jih že v alpinistični šoli seznanijo s to disciplino plezanja, kot da jim jo prikrivajo.

6.1.2. Solo plezanje v statutu društva

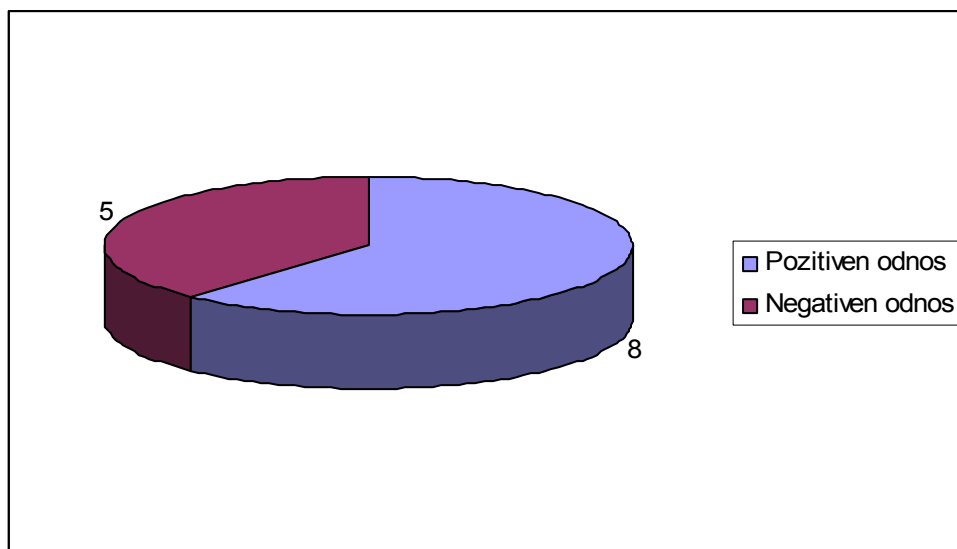

Graf 2: Ali imate v statutu društva omenjeno solo plezanje?

Iz analize anket izhaja, da ima pet odsekov solo plezanje omenjeno v statutu društva. V statutih je najpogosteje določeno, da je solo plezanje prepovedano oziroma omejeno ali pa je določeno, kdaj lahko nekdo prične plezati sam. V večini primerov se lahko prične član alpinističnega odseka ukvarjati s solo plezanjem, ko doseže status alpinista. Ostali odseki (7) solo plezanja nimajo omenjenega v svojem statutu.

Odgovori na to vprašanje so me presenetili, saj sem pričakoval, da bo število odsekov, ki v statutu nimajo omenjenega solo plezanja, manjše. Svoja pričakovanja sem gradil na kvaliteti in kvantiteti solo vzponov, ki so jih opravili nekateri naši plezalci, ki plezajo sami (kar je razvidno tudi v teoretičnem delu tega diplomskega dela). Menim, da analiza anket nakazuje, da je solo plezanje ponekod še zmerom opredeljeno kot tabu tema.

6.1.3. Odnos do solo plezanja

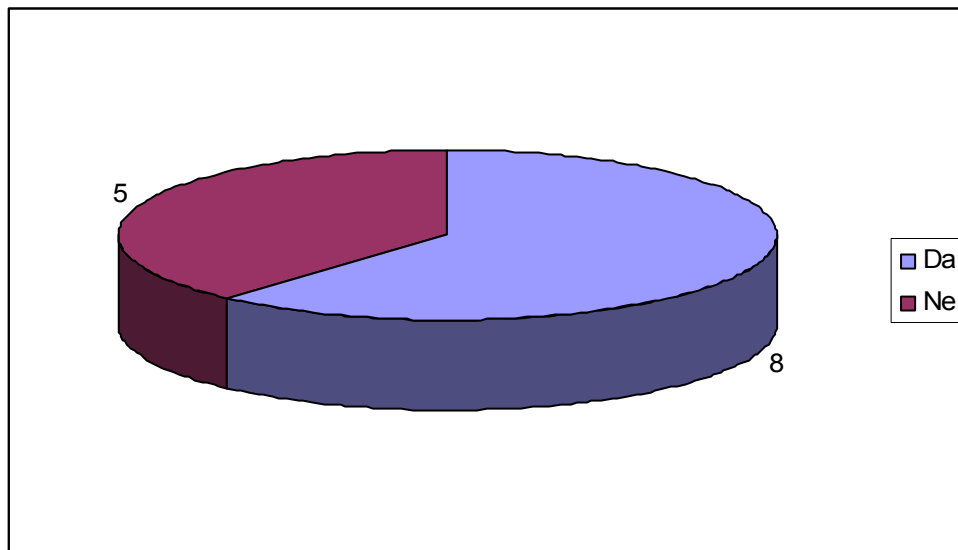

Graf 3: Kakšen odnos imate do solo plezanja?

Slabi dve tretjini alpinističnih odsekov ima pozitiven odnos do solo plezanja, saj prevladuje mnenje, da je solo plezanje najvišja stopnja alpinizma (3). S solo plezanjem raste osebnost in odločnost (1), poleg tega se plezalec z znanjem solo plezanja lahko reši iz težke situacije in si s tem morebiti reši celo življenje (1).

Ostali imajo negativen odnos do solo plezanja. Menijo, da je solo plezanje nevarno (1) in da obstajajo pri tem načinu plezanja velike možnosti hudih poškodb (1); še pred tem pa se bojijo težav s tečajniki (1). Menijo tudi, da se plezalci s tem, ko plezajo sami, pretirano samopotrjujejo (1).

6.1.4. Zmožnosti plezalca v situaciji, v kateri izgubi soplezalca

Graf 4: Ali menite, da se je plezalec, ki o solo plezanju ne ve nič, zmožen rešiti iz situacije, v kateri je izgubil soplezalca?

Slabi dve tretjini anketirancev meni, da se je plezalec zmožen rešiti iz situacije, v kateri je izgubil soplezalca, ostali menijo, da je to odvisno od posameznika.

Nad strukturo odgovorov sem presenečen, saj sem pričakoval, da bo struktura odgovorov ravno obratna. Menim, da podani odgovori dokazujejo, da odseki zelo pozitivno ocenjujejo svoje delo v alpinistični šoli. Prepričani so, da je znanje, ki ga posredujejo mladim, kvalitetno, zato temu znanju tudi zelo zaupajo. Prikazano mišljenje je zelo pozitivno, saj kaže stanje slovenskega alpinizma, ki je v samem svetovnem vrhu. Brez tolikšnega znanja in zaupanja, bi slika vsekakor bila drugačna.

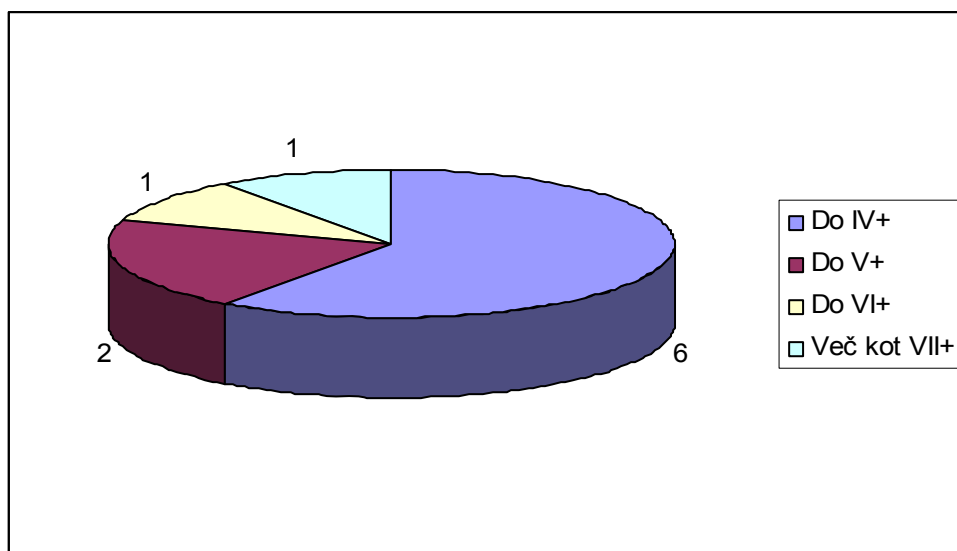

6.1.5. Število članov, ki se ukvarjajo s solo plezanjem

Analiza anket je pokazala, da je v posameznih alpinističnih odsekih do pet plezalcev, ki plezajo sami, v posameznih odsekih pa plezalcev, ki plezajo sami, sploh ni. Plezalcev, ki plezajo sami, torej ni veliko, vendar je res tudi, da se za solo plezanje odločijo le tisti, ki so najbolj vztrajni in pogumni.

V teoretičnem delu tega diplomskega dela je bilo predstavljeno, da je solo plezanje v slovenskem alpinizmu že dolgo prisotno in da slovenski plezalci, ki plezajo sami, s svojimi vzponi kažejo na vrhunsko pripravljenost.

6.1.6. Stopnja, do katere člani sami plezajo prosto preplezljive smeri

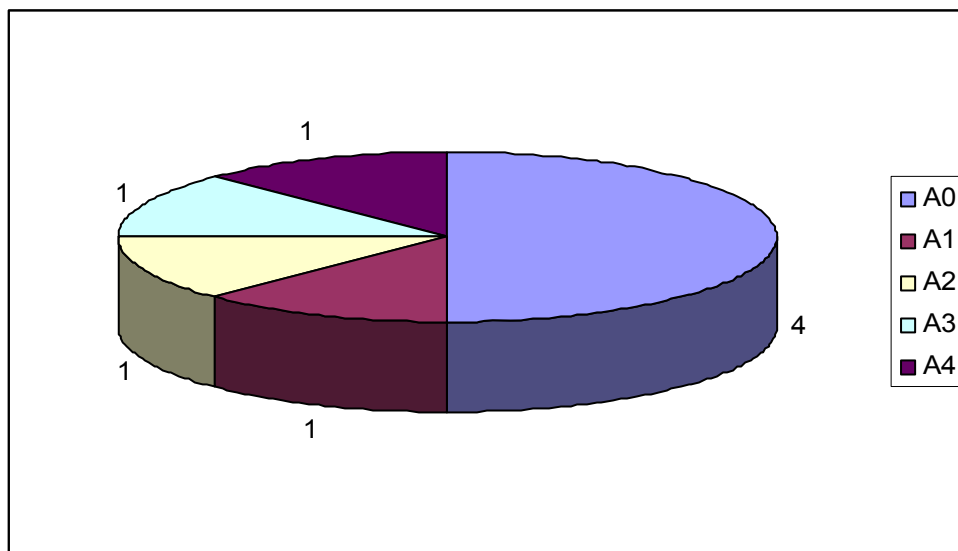
Graf 5: Do katere stopnje vaši člani plezajo prosto preplezljive smeri?

Večina plezalcev, ki plezajo sami, pleza prosto preplezljive smeri do IV+, nekateri pa plezajo oziroma zmorejo preplezati tudi več kot V+ in VI+.

Takšno strukturo odgovorov sem pričakoval, saj je IV+ tista težavnost, pri kateri lahko plezalec skoraj vse nadzoruje; ni težjih detajlov pa tudi oprimki in stopi so pri tej oceni navadno kar dobri. V nasprotnem primeru (ko oprimki in stopi niso dobri) je naklonina navadno manjša od devetdeset stopinj. Težja kot je smer, slabši in manjši

so oprimki, zato ne preseneča dejstvo, da je malo plezalcev, ki bi sami plezali veliko višje ocene. Le tisti, ki so izjemno dobro psihofizično pripravljene, lahko preplezajo kaj težjega.

6.1.7. Stopnja, do katere člani sami plezajo tehnične smeri

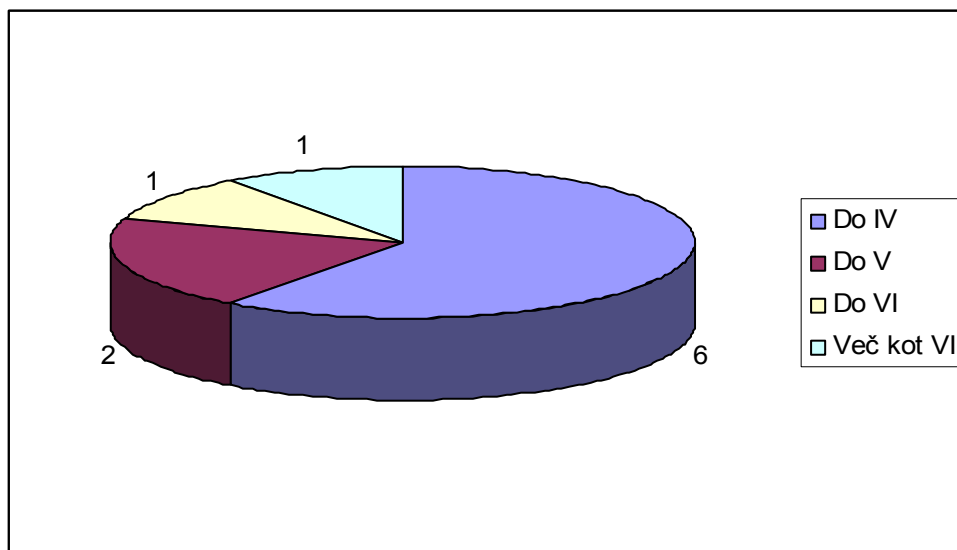

Graf 6: Do katere stopnje vaši člani plezajo tehnične smeri?

Tehnično plezanje je zelo nevarno, še posebej če se ga plezalec loti sam. Zaradi tega večji del solo plezalcev pleza tehnične smeri z oceno A0, nekaj plezalcev pa je tudi takšnih, ki so zmožni sami preplezati smeri z oceno A4. Tudi tukaj je struktura odgovorov povsem pričakovana, saj ocena A0 pomeni, da se je plezalec prijel za klin ali kak drug pripomoček, navadno zato, da je prišel čez posamezni detajl smeri. Plezalec se je klina ali drugega pripomočka poslužil, ker je bil detajl pretežak ali ker je bil moker oziroma nevaren ali pa plezalec ni točno vedel kam naprej.

Ocene A4 so zmožni sami preplezati samo tisti plezalci, ki so se za take smeri specializirali.

6.1.8. Stopnja, do katere člani sami plezajo ledne smeri

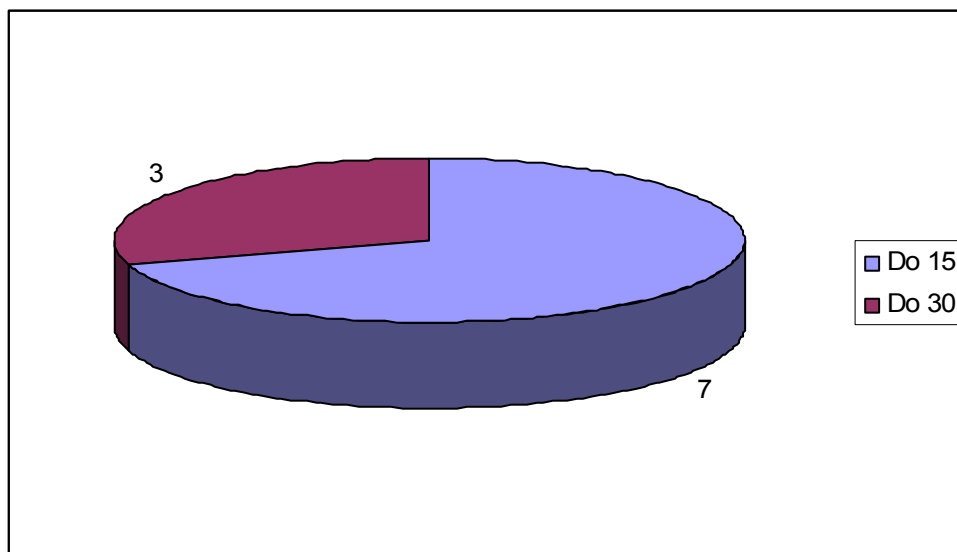

Graf 7: Do katere stopnje vaši člani sami plezajo ledne smeri?

Ledne smeri so tiste smeri, ki jih plezalci najpogosteje plezajo sami. Večina plezalcev, ki sami plezajo ledne smeri, pleza do ocene IV (WI). Pri tej oceni led ni slab, pa tudi konstantnih naklonin ni veliko.

Nekateri plezalci, ki sami plezajo ledne smeri, plezajo tudi smeri z oceno V, VI in več. Višje ocene pomenijo visoko stopnjo koncentracije in obvladanje ledne tehnike, zato so bili takšni odgovori tudi pričakovani.

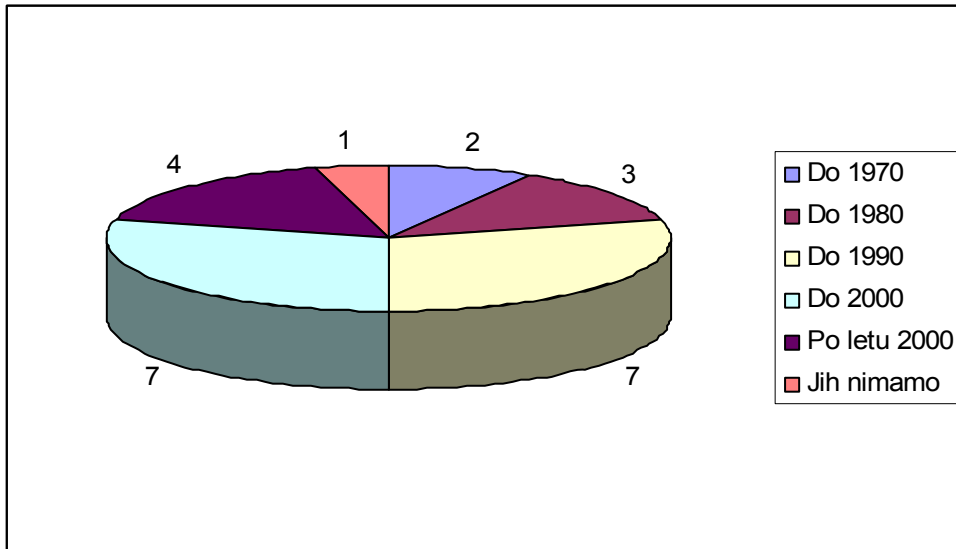
6.1.9. Število zabeleženih solo vzponov preplezanih v enem letu

Graf 8: Koliko smeri, ki so jih vaši člani preplezali sami, zabeležite v enem letu?

Število smeri, ki jih alpinistični odseki zabeležijo v enem letu, je odvisno predvsem od števila solo plezalcev, ki jih premorejo. V večini primerov zabeležijo alpinistični odseki do petnajst smeri na leto. V nobenem odseku ne preplezajo več kot trideset smeri na leto. Glede na število plezalcev, ki plezajo sami, menim, da je število zabeleženih solo smeri na odsekih na leto še kar veliko.

6.1.10. Obdobje, v katerem je bilo največ solo plezalcev

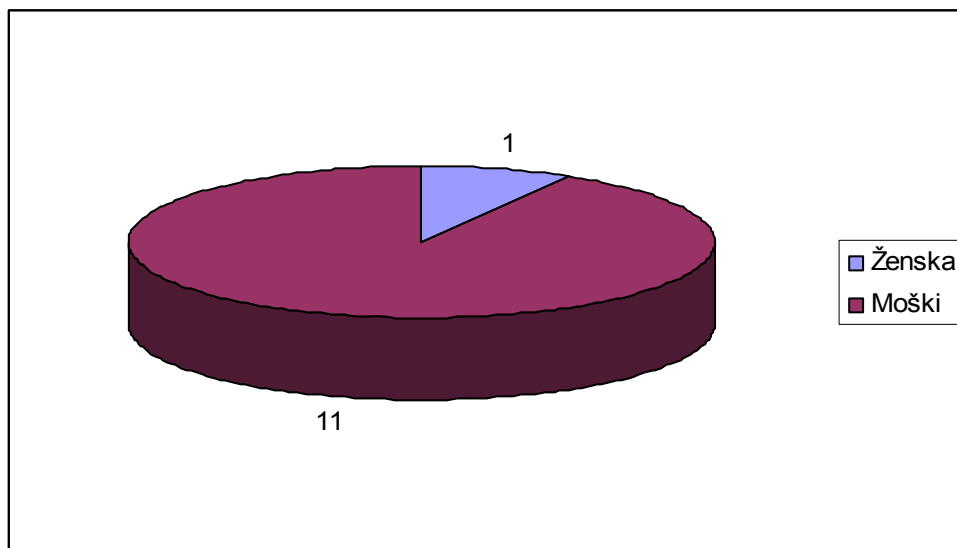

Graf 9: V katerem obdobju ste imeli največ solo plezalcev?

Pri tem vprašanju so se anketirani odločali za enega ali več odgovorov, ker en sam odgovor ni pokrival aktivnosti posameznega odseka. Obdobja, v katerem so imeli odseki največ plezalcev, so obdobja konca dvajsetega stoletja. Največ solo plezalcev so imeli odseki med leti 1980 in 2000. Iz tega izhaja, da smo dobili v Sloveniji solo plezalce takrat, ko smo že bili v stiku s svetovnim alpinizmom. Tako je bilo solo plezanje le nadgradnja dotedanjega plezanja.

6.2. ANKETNI VPRAŠALNIK – SOLO PLEZALCI

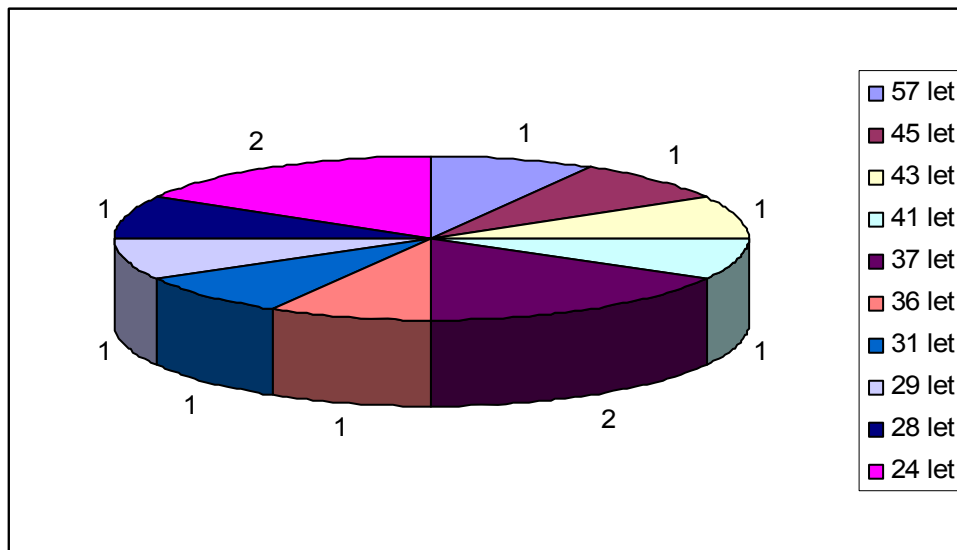
6.2.1. Struktura anketiranih solo plezalcev glede na spol

Graf 10: Spol

Število moških, ki plezajo sami, je veliko večje, kot število žensk, ki plezajo same. Tudi v alpinizmu na splošno je veliko več moških kot žensk, še posebej pri vrhunskem plezanju. Menim, da je iz enakega razloga enako tudi pri solo plezanju.

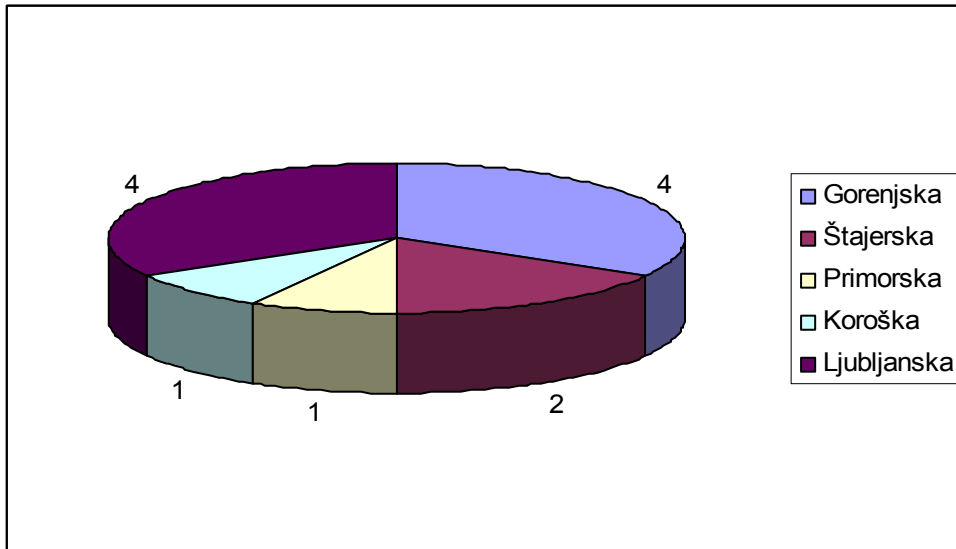
6.2.2. Struktura anketiranih solo plezalcev glede na starost

Graf 11: Starost

Starostna struktura plezalcev, ki plezajo sami, je zelo raznolika, vendar iz analize anketnega vprašalnika izhaja, da je najstarejši anketiranec rojen leta 1950, najmlajši pa leta 1983. Povprečna starost je znašala 36 let, kar je dovolj za zreli in odgovorni alpinizem oziroma plezanje. Prepričan sem, da je pri tej starosti vsak plezalec dovolj racionalen in da ima dovolj izkušenj, da zna sprejemati prave odločitve tudi v kritičnih situacijah, ki solo plezanje spremljajo na vsakem koraku.

6.2.3. Regijska pripadnost anketiranih solo plezalcev

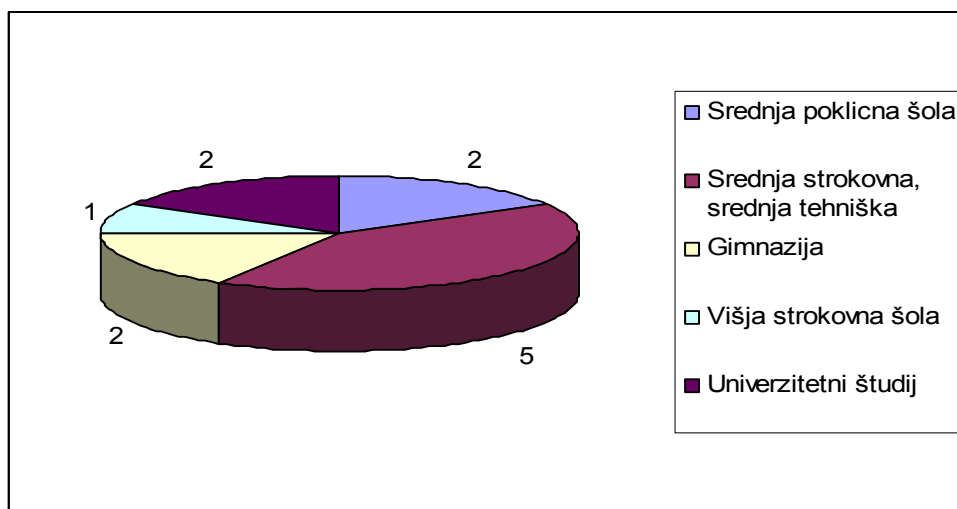
Graf 12: V kateri regiji živite?

Analiza anket nam prikazuje, da je največ plezalcev, ki plezajo sami, iz ljubljanske in gorenjske regije. To bi lahko razložili z dolgo alpinistično tradicijo, z bližino gora in velikim številom alpinistov na tem območju.

Iz notranjske, dolenjske in prekmurske regije ni bilo nobenega anketiranega plezalca, ki pleza sam. V teh regijah je tudi na splošno manj alpinistov, zato ne preseneča dejstvo, da med njimi ni plezalcev, ki plezajo sami. Seveda obstaja tudi možnost, da se plezalci iz teh regij niso odločili za izpolnitev anketnega vprašalnika.

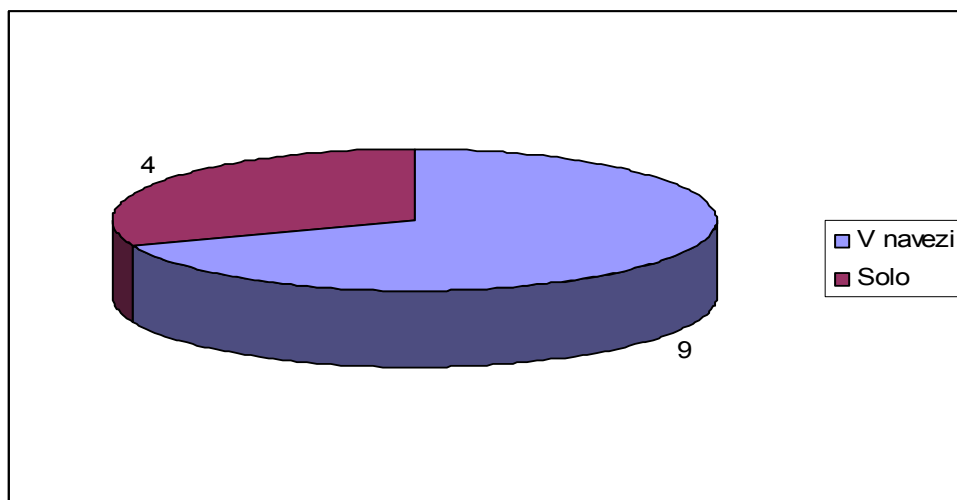
6.2.4. Struktura anketiranih solo plezalcev glede na stopnjo izobrazbe

Graf 13: Izobrazba

Največ plezalcev, ki plezajo sami, ima zaključeno srednjo strokovno šolo ali srednjo tehniško šolo (5). Sledijo plezalci, ki imajo zaključen univerzitetni študij (2) oziroma plezalci, ki imajo zaključeno gimnazijo (2) in plezalci, ki imajo zaključeno srednjo poklicno šolo (2); eden ima zaključeno višjo strokovno šolo.

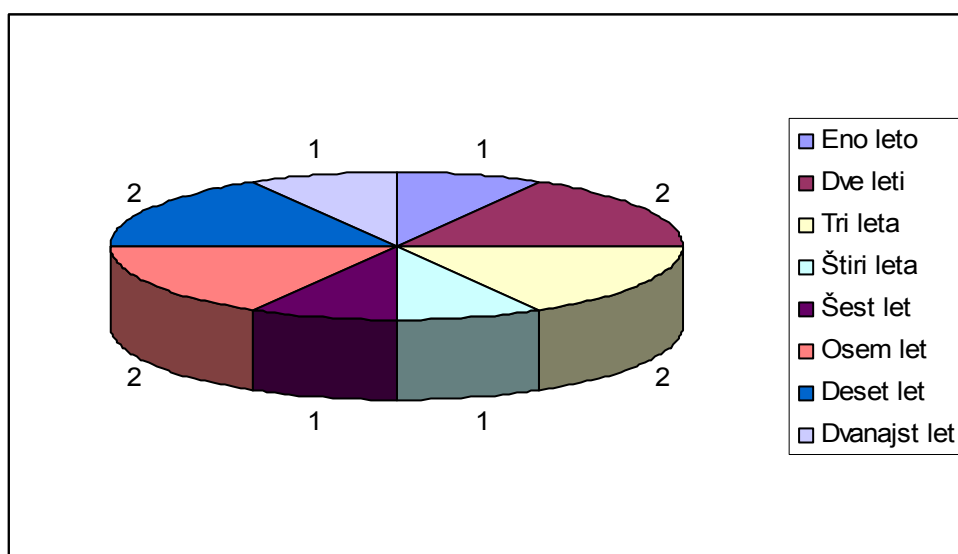
6.2.5. Način plezanja

Graf 14: Kateri način plezanja vam je ljubši?

Skoraj dve tretjini plezalcev, ki plezajo sami, raje pleza v navezi, ostali plezalci pa raje plezajo sami. Rezultat je popolnoma pričakovan, saj je v Sloveniji zelo malo specializiranih solo plezalcev. Večina solo plezalcev prepleza več smeri v navezi kot pa sami. Iz tega razloga jim je tudi bolj všeč imeti partnerja ob sebi. Pridejo pa dnevi, ko se iz lastnih zgibov odpravijo plezat sami.

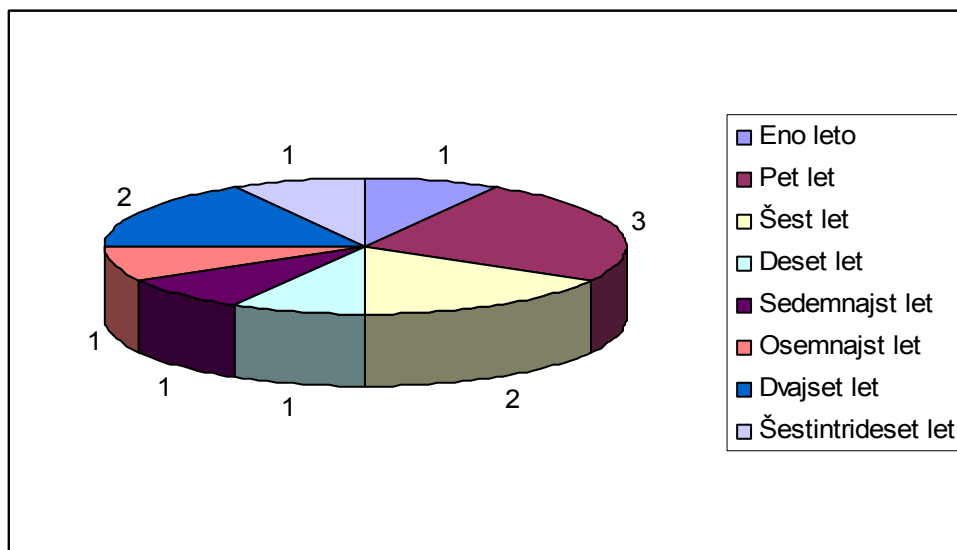
6.2.6. Dolžina plezalnega staža pred pričetkom ukvarjanja s solo plezanja

Graf 15: Koliko let ste se že ukvarjali s plezanjem, preden ste začeli plezati sami?

Dolžina plezalnega staža pred pričetkom ukvarjanja s solo plezanjem je precej raznolika, od enega leta pa vse tja do dvanajst let. Iz analize anket izhaja, da so anketiranci imeli v povprečju 5,75 leta alpinističnega staža, preden so začeli plezati sami. Po mojem mnenju si vsak resen posameznik, ki se vpiše v alpinistično šolo, v tem času že pridobi naziv alpinist in v večini primerov prepleza dovolj smeri in s tem pridobi potrebnih izkušenj, da se lahko varno podaja sam v gore.

6.2.7. Dolžina solo plezalnega staža

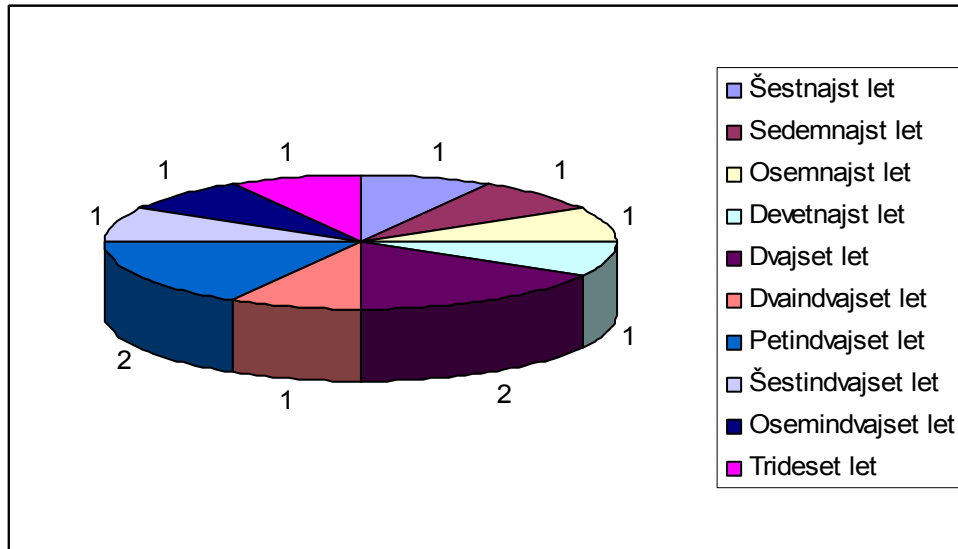
Graf 16: Koliko časa se že ukvarjate s solo plezanjem?

Tudi odgovori na vprašanje, koliko časa se anketiranci že ukvarjajo s solo plezanjem, so zelo različni; od enega leta pa vse tja do šestintrideset let. Dolžina ukvarjanja s solo plezanjem je odvisna od plezalčeve starosti, plezalnega staža in trenutka v osebni karieri plezalca, ko se je s solo plezanjem pričel ukvarjati. Iz podanih odgovorov izhaja, da anketirani solo plezalci plezajo sami v povprečju 12,4 leta. To je že kar dolga doba, v kateri se lahko plezalec, ki pleza sam, pripravi do zelo uspešnih samostojnih vzponov. V tako dolgem stažu ima tudi veliko izkušenj in zna pravilno oceniti razmere in samega sebe.

6.2.8. Razlogi za solo plezanje

Razlogi za pričetek ukvarjanja s solo plezanjem, so si bili precej podobni in pričakovani. Anketiranci so navedli sledeče razloge: pomanjkanje soplezalca (9), izziv (6), močno doživetje (5), samopotrditev (4), želja po samoti (1), nove izkušnje (1), radovednost (1), svoboda (1), dokaz sebi in drugim, da se tudi težke tehnične smeri lahko preplezajo solo (1), hitro premikanje po gorskem svetu (2), večja vrednost vzpona, ki ga plezalec opravi sam (1), ni nepotrebne opreme (1), splet okoliščin (1), klic stene (1).

6.2.9. Starost pri prvem solo vzponu

Graf 17: Koliko ste bili stari, ko ste prvič sami plezali?

Starost, pri kateri so plezalci pričeli plezati sami, je zelo različna, saj variira od 16 do 30 let. V povprečju so bili plezalci stari 22,2 leti, ko so prvič plezali sami. Pri tej starosti in alpinističnem stažu, ki so ga imeli preden so pričeli plezati sami (glej poglavje 3.2.6), so solo plezalci bili dovolj izkušeni in zlasti motivirani, da so lahko varno plezali sami. Iz uspešnih vzponov brez nesreč je prav to tudi razvidno.

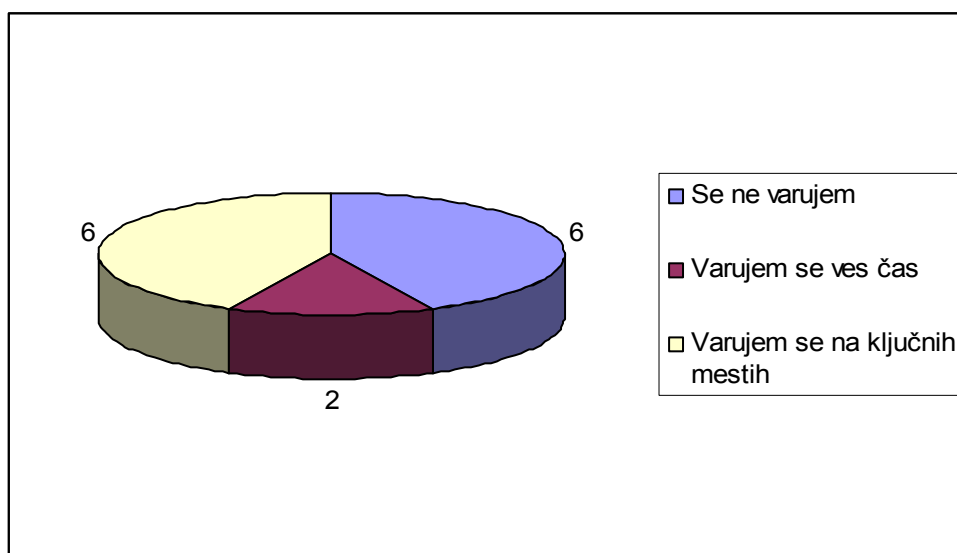
6.2.10. Število preplezanih solo smeri

Odgovori na vprašanje, koliko smeri so anketiranci že preplezali sami, so bili alpinističnemu stažu in starosti solo plezalca primerni. Gibali so se med deset in osemsto, v povprečju 136,6 vzpona na plezalca, kar se mi zdi izjemno veliko in po mojem mnenju kaže na to, da so plezalci, ki plezajo sami, izredno dobro fizično in psihično pripravljene. Pri tem je zlasti razveseljivo dejstvo, da se kljub tako visokemu številu solo vzponov nesreče solo plezalcev skoraj ne dogajajo.

6.2.11. Število solo vzponov preplezanih v eni sezoni

Plezalci, ki plezajo sami, povprečno v eni sezoni sami preplezajo od tri do dvajset smeri. V povprečju opravijo 8,7 vzponov na leto, kar se mi tudi zdi veliko. Primerjalno gledano se to število ne razlikuje veliko od števila, ki smo ga dobili pri analizi anket, na katera so odgovarjali alpinistični odseki, pri vprašanju, koliko smeri, ki jih njihovi člani preplezajo sami, zabeležijo v enem letu (glej poglavje 5.1.8).

6.2.12. Varovanje pri solo plezanju

Graf 18: Ali se pri solo plezanju varujete?

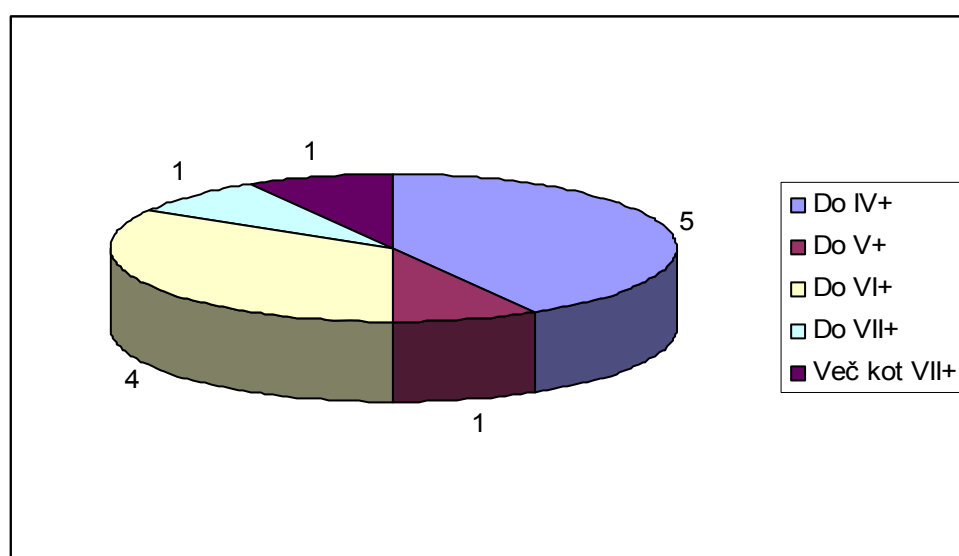
Varovanje pri solo plezanju je odvisno od številnih dejavnikov: od trenutne psihofizične pripravljenosti plezalca, ki pleza sam, smeri, ki jo plezalec pleza, do raztežaja oziroma posameznega detajla. Za varovanje plezalci uporabljajo veliko različnih načinov, odvisno od smeri, v katero se podajajo.

Največ anketiranih solo plezalcev (6) je odgovorilo, da se ne varuje. To se lahko sklepa tudi iz ocen, ki jih ti plezalci plezajo (navadno plezajo do ocene IV+). Enak odstotek doseže tudi varovanje na ključnih mestih (6). Večina smeri v stenah ima enakomerne težave, posamezni raztežaji pa lahko dosežejo višjo oceno, ki ima težaven detajl in na takšnem mestu niso pripravljeni prevzeti tveganja, zato se ne

navežejo. Pri varovanju na ključnih mestih plezalci, ki plezajo sami, v večini primerov uporabijo pomožno vrvico ali trak.

Na zadnjem mestu je plezanje, pri katerem se plezalci ves čas varujejo (2). Prepričan sem, da se plezalci, ki plezajo sami, varujejo ves čas, če plezajo zelo težke smeri ali če plezajo tehnične smeri.

6.2.13. Stopnja, do katere plezajo prosto preplezljive smeri

Graf 19: Do katere stopnje sami plezate prosto preplezljive smeri?

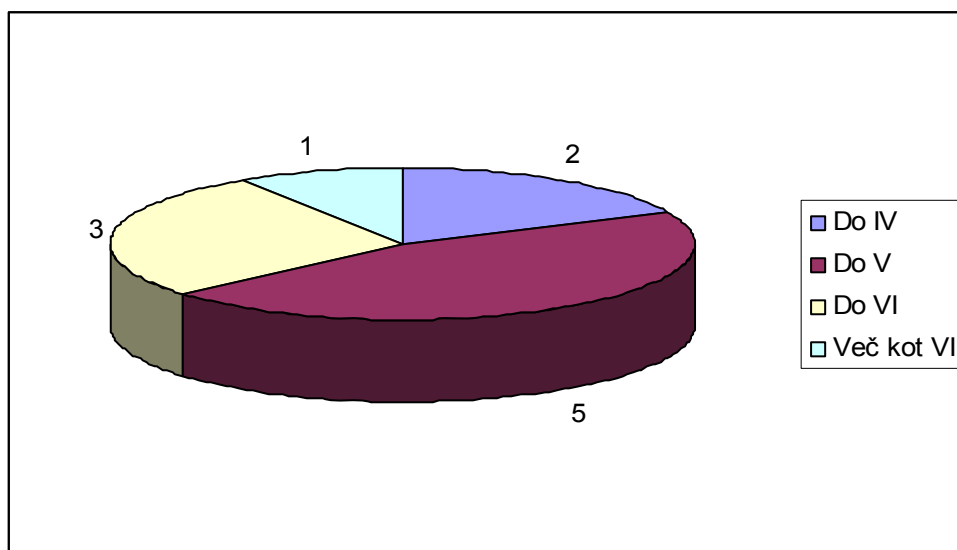
Stopnja, do katere anketirani solo plezalci plezajo prosto preplezljive smeri, je v največji meri odvisna od pripravljenosti plezalcev. Največ anketirancev pleza prosto preplezljive smeri do ocene IV+, presenetljivo sledijo anketiranci, ki plezajo prosto preplezljive smeri do ocene VI+. Pričakoval sem namreč, da bo število plezalcev pri nižjih ocenah večje kot pri višjih ocenah.

Pri plezanju se sedem plezalcev, ki plezajo sami, ne varuje. To so večinoma tisti, ki plezajo smeri z nižjo težavnostjo. Pri nižjih težavnostih, se plezalci počutijo varne, saj menijo, da obvladajo položaj. Posledično plezajo bolj hitro in tekoče. Višja kot je ocena, težja je smer, tudi psihično. Iz tega razloga se mi zdi popolnoma razumljivo, da se plezalci varujejo (vsaj v večini primerov).

6.2.14. Stopnja, do katere plezajo tehnične smeri

Tehnične smeri so čisto posebne smeri, za njih je potrebno veliko opreme in tudi plezanje je drugačno. Večina anketirancev (8) je odgovorila, da teh smeri ne pleza, eden pleza smeri z oceno A0, prav tako eden pleza do A1, dva plezalca pa plezata celo smeri z oceno do A4. Iz rezultatov je razvidno, da so plezalci, ki se odločijo, da se bodo ukvarjali s solo tehničnim plezanjem, resnični mojstri. Nekateri se tehnike poslužijo, če je detajl smeri moker ali v dani situaciji nepreplezljiv.

6.2.15. Stopnja, do katere plezajo ledne smeri

Graf 20: Do katere stopnje sami plezate ledne smeri?

Ledne smeri so za solo plezalca lahko zelo nevarne, zato je hitrost zelo pomembna. Če je smer ali slap kratek, lahko plezalec dobro oceni kvaliteto ledu in se na tej podlagi odloči za vzpon ali sestop. Anketiranci večinoma plezajo do ocene V(WI) (5). Sledijo anketiranci, ki plezajo ledne smeri do ocene VI (3) in šele na to sledijo anketiranci, ki plezajo ledne smeri do ocene IV (2). Nekateri (1) pa plezajo tudi smeri ocenjene z več kot VI.

Pri plezanju lednih smeri se nihče ne varuje, kar očitno predstavlja zelo veliko stopnjo samozaupanja in zaupanja v ledne razmere.

7. INTERVJU

Intervju je bil izveden z enim izmed najboljših slovenskih solo plezalcev, Jankom Oprešnikom. Kratek življenjepis in nekateri njegovi solo vzponi so navedeni že na strani 42. Tokrat se bolj osredotočamo na njegov odnos do solo plezanja in njegove začetke.²⁰

7.1. Kako to, da ste se odločili ravno za solo plezanje?

»S solo plezanjem se rad ukvarjam in tako bo tudi ostalo. Približno polovico vseh svojih vzponov sem opravil sam. Vsak solo vzpon je nekaj posebnega. Ne moreš plezati vedno težjih smeri, vedno se moraš vračati k lažjim. Za težak vzpon mora biti pravi dan. Človek se za solo plezanje odloči zaradi različnih vzrokov, jaz sem se na primer zaradi pomanjkanja soplezalcev in zaradi svobode, ki si je deležen pri solo vzponu. Mislim, da je bil še en majhen povod, namreč, Tone Golnar je v eni izmed starejših izdaj Alpinistične šole zapisal, da se težkih tehničnih smeri ne da solirati. Nikakor si nisem mogel predstavljati, zakaj. Verjamem, da me je to tudi malo spodbudilo.«

7.2. Kakšen občutek imate, ko preplezate smer sami?

»Solo plezanje je nekaj posebnega, nekakšno stanje, ki se ga drugod ne da dobiti, vsaj jaz ga nisem. Ne morem opisati tega z besedami. Občutek je fantastičen, ne glede na težavnost smeri. Ko pridem iz stene, se enostavno usedem in uživam.«

7.3. Kaj vam v življenju predstavlja solo plezanje?

»Solo plezanje predstavlja zapolnitev mojega prostega časa. V bistvu je moj prosti čas plezanje in s tem seveda tudi solo plezanje, brez tega verjetno ne bi bil takšen kot sem. Solo plezanje je izziv meni samemu, rečem si, da zmorem in grem, opravim in sem zadovoljen, srečen.«

---

²⁰ Odgovori na vprašanja so zapisani dobesedno.

7.4. Koliko ste bili stari, ko ste prvič plezali sami in katero smer ste preplezali?

»Prva smer, ki sem jo preplezal sam, je bila smer Ogrin-Omerza v S steni Ojstrice. Takrat sem bil star 24 let in od takrat do sedaj sem to smer preplezal sam vsaj še desetkrat. Pred tem sem bil okoli tri leta na odseku. Ojstrico imam zelo rad, v njeni S steni sem preplezal skoraj vse smeri, vsako leto opravim kar nekaj vzponov v tej steni.«

7.5. Ali se pri solo plezanju varujete, katere načine uporabljate in do katerih stopenj plezate?

»Varovanje je popolnoma odvisno od tipa in težavnosti smeri. Če mi smer ni pretežka ali jo poznam, se je najraje lotim brez varovanja. Pri plezanju težjih smeri se navadno varujem z bičevim ali polbičevim vozlom. Ta način varovanja mi najbolj ustreza, plezal sem tudi že z varovanjem na Bonattijev način, z gri-grijem in soloistom, vendar mi ti načini niso bili najbolj všeč, tako da jih ne uporabljam. Če je v smeri samo kakšno mesto, na katerem se varujem, si naredim neskončno zanko in preplezam težki del, se nato razvežem in plezam dalje. Prosto preplezljive smeri sem plezal do VIII-, tehnične smeri do A4+, v ledu pa do VI. Rad imam vse plezalne discipline, pomembno je, da plezam in da mi predstavljajo izziv.«

7.6. Kje ste se naučili teh tehnik?

»Te tehnike so kar zapletene in glede na to, da nisem poznal nikogar, ki bi me jih naučil, sem se moral zadeve lotiti sam. Veliko sem bral in gledal plezalne filme. Na ta način sem pridobil teoretično znanje. Nato sem vadil in prenesel pridobljeno znanje v prakso, kjer sem sprva potreboval kar nekaj iznajdljivosti in improvizacije. Čez čas sem spoznal, kateri načini mi najbolj ustrezajo, jih izpopolnil, avtomatiziral in sedaj sem z njimi zelo hiter.«

7.7. Katere smeri, ki ste jih preplezali sami, vam največ pomenijo?

»Težko je izbirati med vzponi. V vseh vzponih sem užival, če ne med plezanjem pa po plezanju. V vseh vzponih sem pustil del sebe. Mogoče izstopata prvenstveni smeri Bela čipka v Šitah in Freska jokajoče smrti v Ojstrici. Tudi prva ponovitev Ledenke v Štajerski Rinki mi zelo veliko pomeni. Zelo veliko mi pomenijo prvenstvene smeri, plezanje tam, kjer ni plezal še nihče. To mi predstavlja izziv in avanturo.«

7.8. Ali imate kakšnega vzornika? Kateri so tisti solo plezalci, ki jih še posebej cenite?

»Mislim, da ima vsak nekoga, ki mu je v določenem času predstavljal nek vzor, nekoga, od katerega se je na tak ali drugačen način učil. Jaz zelo cenim plezalce kot so Franček Knez, Jim Bridwell, Dan Osman, Patrick Edlinger. Premikali so meje in to zame nekaj pomeni.«

8. ZAKLJUČEK

V diplomskem delu sem z zbiranjem dokumentacijskega gradiva, tako knjižnega kot elektronskega, z metodo pogovora in uporabo lastnih spoznanj in izkušenj želel zaokrožiti izbrano temo.

Glede na to, da lahko napake zaradi nezbranih in nezrelih, hitrih in zato morda napačnih odločitev vodijo do resnih fizičnih poškodb ali celo do smrti, je to pravzaprav edini rezultat, ki posamezniku omogoča vrhunsko ukvarjanje z rizičnim športom. Ugotovitve kažejo predvsem na to, da pri ljudeh, ki se ukvarjajo z rizičnimi športi, ne gre za osebnostno nezrelost, odmaknjenost ali celo za samomorilske težnje, temveč so to zrele osebnosti, ki večkrat na robu človeških zmogljivosti odkrivajo sami sebe in nove poti (Burnik idr., 2005).

Iz diplomskega dela je razvidno, da je solo plezanje zelo razvita disciplina plezanja, katere se lotevajo tako starejše kot mlajše generacije plezalcev. Nekateri plezajo zgolj za užitek, v večini primerov lažje smeri, nekateri pa se lotevajo zelo resnih in težkih smeri. Vsak plezalec je našel svoje razloge za ukvarjanje s solo plezanjem.

Pri svojih podvigih plezalci uporabljajo različne načine varovanja, odvisno od tipa in težavnosti smeri ter seveda lastnih sposobnosti. Iz zgodovine solo plezanja, ki je predstavljena v drugem poglavju, izhaja, da plezalci, ki plezajo sami, ne precenjujejo svojih sposobnosti, saj med njimi ni veliko smrtnih žrtev. Iz zgodovine solo plezanja izhaja tudi, da se je skozi čas postopoma dvigoval nivo težavnosti solo vzponov. Menim, da je do tega prišlo zaradi vedno večje informiranosti plezalcev o krajih in stenah, v katere so se podajali, motiviranosti plezalcev, da presežejo svoje predhodnike, rednih in načrtovanih treningov, ki so imeli za posledico boljšo psihofizično pripravljenost, in tudi zaradi boljše opremljenosti plezalcev.

Hipoteze, ki sem jih zastavil, so se izkazale za pravilne. Iz diplomskega dela je namreč razvidno, da je solo plezanje v Sloveniji precej razširjeno in da imajo alpinistični odseki pozitivno mnenje o solo plezanju. Menijo namreč, da je solo plezanje najvišja oblika alpinizma in da s solo plezanjem rasteta plezalčeva osebnost in odločnost. Z opravljenimi anketami se je potrdila trditev, da je večina solo plezalcev moških in da večina izmed njih raje pleza v navezi. Ne glede na majhno število nesreč, ki se pripetijo solo plezalcem, se plezalci, po mojem mnenju, pri plezanju v navezi počutijo bolj varne. Potrdila se je tudi trditev, da se je plezalec, ki je v navezi izgubil partnerja, zmožen sam rešiti iz nastale situacije. Prepričan sem, da alpinistični odseki s tem mnenjem izražajo pozitivno oceno svojemu delu v alpinistični šoli in znanju, ki ga tam posredujejo. Pravilno zastavljena je bila tudi hipoteza, da se plezalci, ki plezajo sami, med plezanjem ne varujejo. Do tega verjetno prihaja, ker plezalci v večini primerov plezajo sami smeri, ki so eno, dve ali več težavnostnih stopenj pod njihovimi maksimalnimi zmožnostmi. Zaradi tega so pri plezanju lažji in hitrejši.

9. LITERATURA

- Alpinistični razgledi. (1998). Samohodci na Slovenskem pred letom 1900. *Alpinistični razgledi*, 69, str. 11;
- Barmasse, H. in Maspes L. (2006). The Matterhorn. *Alpinist*, (16), 22-41;
- Bartlett, S. (2004). The Titan. *Alpinist*, (8), 22-39;
- Belak, S. (1997). *Veliki dnevi*. Ljubljana: Sidarta;
- Burnik, S. in Tušak, M. (1999). Osebnost alpinistov. *Psihološka obzorja*, 8(1), 5-23;
- Burnik, S., Tušak, M., Kajtna, T. in Jug, S. (2005). Študije o psiholoških značilnostih alpinistov in športnikov rizičnih športov. *Šport*, 53(1), priloga 3-9;
- Bye, E. (2004). Catherine Destivelle. *Alpinist*, (7), 8-9;
- Child, G. (2005). Trango tower. *Alpinist*, (11), 22-43;
- Česen, T. (1990). *Sam*. Radovljica: Didakta;
- Čop, J., Jesih, P., Belak, S., Kunaver, A. in Sazonov, T. (2005). *Čopov steber: Dvakrat prvič*. Samozaložba D. Kunaver;
- Destivelle, C. (2005). *Destivelle.com – Presentation*. Pridobljeno 7.5.2006, iz <http://www.destivelle.com/A/BVFrame.html>;
- Garibotti, R. (2003). Fitz Roy. *Alpinist*, (5), 20-39;
- Gill, J.P. (2005). John Gill. *Alpinist*, (12), 10-11;
- Golnar, T. (1999). *Alpinistična šola*. Ljubljana: Planinska zveza Slovenije;
- Harrer, H. (1984). *Beli pajek*. Maribor: Obzorja;
- House, S. (2005). The way. *Alpinist*, (10), 50-59;
- Huber, A. (2005). Free solo. *Alpinist*, (14), 50-57;
- Humar, T. (2001). *Ni nemogočih poti*. Ljubljana: Mobitel;
- Ivanek, B. (2006). *Komisija za alpinizem*. Pridobljeno 18.1.2007 iz, <http://www.ka.pzs.si/?str=50&bi=4>;
- Jakofčič, T. (2006). *Jean Christophe Lafaille pogrešan na Makaluju*. Pridobljeno 18. 4. 2006, iz http://www.gore-ljudje.net/objave_view.php?pid=5441;
- Jereb, B. (2001). Primerjava nekaterih antropometrijskih mer in gibalnih sposobnosti med alpinisti in športnimi plezalci. *Šport*, 49(1), 43-46;
- Kennedy, M. (2005). Ama Dablam. *Alpinist*, (10), 22-41;

- Knapp, F. (2003). A lost art. The golden age of American free soloing. *Climbing*, 1. Maj, 56-62;
- Kozjek, P. (2001). No fiesta hoy dia. *Grif*, (37), 14-19;
- Kozjek, P. (2004). A climber's tale. *Alpinist*, (6), 70-81;
- Lafaille, J.C. (2004). Kangchungtse, North face, new route. *Alpinist*, (9), 91-92;
- Lafaille, J.C. (2005). A climber's tale. *Alpinist*, (14), 74-83;
- Lafaille, J.C. (2005). Shishapangma, southwest face, solo ascent. *Alpinist*, (11), 95;
- Leskošek, B., Cecić, Erpič, S., Čufar, M., Grilp, P., Guček, V. in Simonič, A. (2003). *Osnove športnega plezanja*. Ljubljana: Fakulteta za šport, Inštitut za šport;
- Long, J. (1999). *The high lonesome*. Helena: Falcon;
- Mahkota, A. (1979). *Sfinga*. Ljubljana: Cankarjeva založba;
- Manfreda, M. (1990). *Ledeno sonce*. Ljubljana: Prešernova družba;
- Mantovani, R. (2003). Casarotto solitaire. *Alpinist*, (5), 66-77;
- Maspes, L., Peruffo, A., Scalet, S. in Castagna, A. (2004). Cesare Maestri. *Alpinist*, (0), 2-3;
- Mlač, B. (1993). *Veliki pionirji alpinizma I*. Radovljica: Didakta;
- Mlač, B. (1994). *Veliki pionirji alpinizma II*. Radovljica: Didakta;
- Mlač, B. (2001). *Veliki pionirji alpinizma III*. Ljubljana: Planinska zveza Slovenije;
- Mobitel d.d. (2002). *Pokritost Slovenije s signalom Mobitel GSM*. Pridobljeno 11.6.2006, iz [http://www.mobitel.si/slo/Ponudba/GSMnarocniki/OMobitelGSM/Osnovni podatki/PokritostSlovenije/default.asp](http://www.mobitel.si/slo/Ponudba/GSMnarocniki/OMobitelGSM/Osnovni%20podatki/PokritostSlovenije/default.asp);
- Parnell, I. (2003). By fair means. *Alpinist*, (3), 20-43;
- Peternel, M. (1994). Tomo Česen dosegel velik uspeh s solo vzponom težavnosti 8a. *Alpinistični razgledi*, (47), 27;
- Potter, D. (2003). Solo. *Climbing*, 15. Marec, 56;
- Potter, D. (2004). The call. *Alpinist*, (0), 9-10;
- Prezelj, M. in Wiegele, M. (1996). Memento mori. *Alpinistični razgledi*, (57), 190-193;
- Reardon, M. (2005). Bachar [DVD]. Jumprunner productions;
- Reardon, M. (2006). *Michael Reardon*. Pridobljeno 6.7.2006 iz, <http://www.freesoloist.com/>;
- Samec, U. (1998). *Slovenski alpinizem '98*. Ljubljana: Planinska zveza Slovenije;

- Samec, U. (1999). *Slovenski alpinizem '99*. Ljubljana: Planinska zveza Slovenije;
- Samec, U. (2000). *Slovenski alpinizem 2000*. Ljubljana: Planinska zveza Slovenije;
- Steck, U. (2005). Cholatse, Tawoche, solo ascents. *Alpinist*, (14), 90-91;
- Steck, U. (2006). Eiger, The young spider. *Alpinist*, (16), 91-92;
- Stohr, R. (2003). Hopp oder topp. *Klettern*, September, 22-27;
- Strojin, T.(2000). *Strmine njunega življanja*. Ljubljana: Olimpijski komite Slovenije;
- Šurc, M. (1990). Smrtni boj na strehi sveta – in po njem. *Alpinistični razgledi*, (35), 14-16;
- Tušak, M. (1998). Alpinizem in rizičnost. *Alpinistični razgledi*, (66), 9-10;
- Wiegele, M. (1997). *Slovenski alpinizem '97*. Ljubljana: Planinska zveza Slovenije;
- Wikipedija. (2006). *Janez Jeglič*. Pridobljeno 3.9.2006, iz http://sl.wikipedia.org/wiki/Janez_Jegli%C4%8D;
- Wikipedija. (2006). *Nejc Zaplotnik*. Pridobljeno 11.12.2006, iz http://sl.wikipedia.org/wiki/Nejc_Zaplotnik;
- Wikipedija. (2007). *Alpinizem*. Pridobljeno 27.3.2007, iz <http://sl.wikipedia.org/wiki/Alpinizem>;
- Wikipedija. (2007). *Športno plezanje*. Pridobljeno 16.2.2007, iz http://sl.wikipedia.org/wiki/%C5%A0portno_plezanje;
- Www.humar.com. (2005-2006). *Tomaž Humar*. Pridobljeno 7.5.2006, iz <http://www.humar.com/odprave/odprave.php>;
- Www.urban-climbing.com. (2006). *Solo cliff climbing Alain Robert alias Spiderman*. Pridobljeno 19.6.2006, iz <http://www.alainrobert.com/en/falaise.htm>;
- Www.urban-climbing.com. (2006). *Alain Robert solo urban climbing world tour*. Pridobljeno 19.6.2006, iz <http://www.alainrobert.com/en/urbain.htm>;
- Zaplotnik, N. (2006). *Pot*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

10. PRILOGE

Priloga 1: Vprašalnik za Alpinistične odseke

1. Ali v vaši alpinistični šoli omenjate solo plezanje? *(obkrožite izbrani odgovor)*

- a) Da
- b) Ne

1.1. Če ste obkrožili DA, naštejite nekaj razlogov, zakaj DA.

- a) _____
- b) _____
- c) _____

1.2. Če ste obkrožili NE, naštejite nekaj razlogov, zakaj NE.

- a) _____
- b) _____
- c) _____

2. Ali imate v statutu društva omenjeno solo plezanje? *(obkrožite izbrani odgovor)*

- a) Da
- b) Ne

3. Kakšen odnos imate do solo plezanja? *(obkrožite izbrani odgovor)*

- a) Pozitiven odnos
- b) Negativen odnos

3.1. Če ste obkrožili POZITIVEN odnos, naštejite nekaj razlogov, zakaj imate POZITIVEN odnos do solo plezanja.

- a) _____
- b) _____
- c) _____

3.2. Če ste obkrožili NEGATIVEN odnos, naštejte nekaj razlogov, zakaj imate NEGATIVEN odnos do solo plezanja.

- a) _____
- b) _____
- c) _____

4. Ali menite, da se je plezalec, ki o solo plezanju ne ve nič, zmožen rešiti iz situacije, v kateri je izgubil soplezalca? (obkrožite izbrani odgovor)

- a) Da
- b) Ne

5. Koliko vaših članov se ukvarja s solo plezanjem? (napišite odgovor)

_____

6. Do katere stopnje vaši člani sami plezajo prosto preplezljive smeri? (obkrožite izbrani odgovor)

- a) do IV+
- b) do V+
- c) do VI+
- d) do VII+
- e) več kot VII+

7. Do katere stopnje vaši člani sami plezajo tehnične smeri? (obkrožite izbrani odgovor)

- a) A0
- b) A1
- c) A2
- d) A3
- e) A4
- f) A5

8. Do katere stopnje vaši člani sami plezajo ledne smeri? *(obkrožite izbrani odgovor)*

- a) Do IV
- b) Do V
- c) Do VI
- d) Več kot VI

9. Koliko smeri, ki so jih vaši člani preplezali sami, zabeležite v enem letu? *(obkrožite izbrani odgovor)*

- a) Do 15
- b) Do 30
- c) Do 45
- d) Več kot 45

10. V katerem obdobju ste imeli največ solo plezalcev? *(obkrožite izbrani odgovor)*

- a) Do 1970
- b) Do 1980
- c) Do 1990
- d) Do 2000
- e) Po letu 2000
- f) Jih nimamo

Priloga 2: Vprašalnik za solo plezalce

1. Spol (*obkrožite izbrani odgovor*)

- c) Ženski
- d) Moški

2. Leto rojstva (*napišite odgovor*)

_____

3. V kateri regiji živite? (*obkrožite izbrani odgovor*)

- a) Notranjska
- b) Gorenjska
- c) Štajerska
- d) Primorska
- e) Dolenjska
- f) Koroška
- g) Prekmurska
- h) Ljubljanska

4. Izobrazba (*obkrožite izbrani odgovor*)

- c) Končana osnovna šola
- d) Srednja poklicna šola
- e) Srednja strokovna, srednja tehniška
- f) Gimnazija
- g) Višja strokovna šola
- h) Visoka strokovna šola
- i) Univerzitetni študij
- j) Podiplomski študij
- k) Drugo (*vpišite*) _____

5. Kateri način plezanja vam je ljubši? (*obkrožite izbrani odgovor*)

- a) V navezi
- b) Solo

6. Koliko let ste se že ukvarjali s plezanjem, preden ste začeli plezati sami? *(napišite odgovor)*

_____

7. Koliko časa se že ukvarjate s solo plezanjem? *(napišite odgovor)*

_____

8. Zakaj ste začeli s solo plezanjem? *(napišite odgovor, lahko jih je več)*

- f) _____
- g) _____
- h) _____
- i) _____
- j) _____

9. Koliko ste bili stari, ko ste prvič sami plezali? *(napišite odgovor)*

_____

10. Koliko smeri ste že preplezali sami? *(napišite odgovor)*

_____

11. Koliko smeri v eni sezoni preplezate sami? *(napišite odgovor)*

_____

12. Ali se pri solo plezanju varujete? *(obkrožite izbrani odgovor)*

- a) Se ne varujem
- b) Varujem se ves čas
- c) Varujem se na ključnih mestih

12.1. Če se varujete, kako se varujete? *(obkrožite izbrani odgovor)*

- a) Na ključnih mestih uporabim pomožno vrvico ali trak
- b) Uredim si varovališče in se varujem s polbičevim vozlom
- c) Uredim si varovališče in se varujem z bičevim vozlom
- d) Uredim si varovališče in se varujem z napravo Soloist
- e) Uredim si varovališče in se varujem z Bonattijevim sistemom

13. Do katere stopnje sami plezate (solirate) prosto preplezljive smeri?
(obkrožite izbrani odgovor)

- a) do IV+
- b) do V+
- c) do VI+
- d) do VII+
- e) več kot VII+

13.1. Ali se pri tem varujete? Če DA, pri kateri stopnji se začnete varovati?

- a) DA _____
- b) NE

14. Do katere stopnje sami plezate (solirate) tehnične smeri? (obkrožite izbrani odgovor)

- a) A0
- b) A1
- c) A2
- d) A3
- e) A4
- f) A5

14.1. Ali se pri tem varujete? Če DA, pri kateri stopnji se začnete varovati?

- a) DA _____
- b) NE

15. Do katere stopnje sami plezate (solirate) ledne smeri? (obkrožite izbrani odgovor)

- a) Do IV
- b) Do V
- c) Do VI
- d) Več kot VI

15.1. Ali se pri tem varujete? Če DA, pri kateri stopnji se začnete varovati?

- a) DA _____
- b) NE

Priloga 3: Intervju

1. Kako to, da ste se odločili ravno za solo plezanje?
2. Kakšen občutek imate, ko preplezate smer sami?
3. Kaj vam v življenju predstavlja solo plezanje?
4. Koliko ste bili stari, ko ste prvič plezali sami in katero smer ste preplezali?
5. Ali se pri solo plezanju varujete, katere načine uporabljate in do katerih stopenj plezate?
6. Kje ste se naučili teh tehnik?
7. Katere smeri, ki ste jih preplezali sami, vam največ pomenijo?
8. Ali imate kakšnega vzornika? Kateri so tisti solo plezalci, ki jih še posebej cenite?

Priloga 4: Primerjalna tabela ocen²¹

Niso vse smeri enako težke. Vsaka smer nosi svojo oceno, ocene so različne glede na državo oziroma kontinent na katerem so bile preplezane. Ocena je odvisna tudi od same narave smeri in plezalske panoge. Za lažjo preglednost so v diplomskem delu vse omenjene smeri ocenjene po UIAA lestvici. Za primerjavo sta spodaj navedeni še francoska in ameriška lestvica.

Francoska	UIAA	ZDA
1-2	I-II	5.2-5.3
2-3	III	5.4-5.5
4	IV	5.6
4+	V-	5.7
5a	V	5.8
5b	V+	5.9
5c	VI	5.10a
6a	VI+	5.10b
6a+	VI+ / VII-	5.10c
6b	VII	5.10d
6b+	VII+	5.11a
6c	VII+ / VIII-	5.11b
6c+	VIII-	5.11c
7a	VIII	5.11d
7a+	VIII / VIII+	5.12a
7b	VIII+	5.12b
7b+	IX-	5.12c
7c	IX	5.12d
7c+	IX / IX+	5.13a
8a	IX+	5.13b
8a+	X-	5.13c

²¹http://www.mec.ca/Main/content_text.jsp?FOLDER%3C%3Efolder_id=2534374302881777&CONTENT%3C%3Ecnt_id=10134198673781909.

8b	X	5.13d
8b+	X / X+	5.14a
8c	X+	5.14b
8c+	XI-	5.14c
9a	XI	5.14d
9a+	XI/XI+	5.15a

Priloga 5: Seznam krajšav in kratic uporabljenih v diplomskem delu

1P	Prva ponovitev
1PP	Prva prosta ponovitev
1SP	Prva solo ponovitev
1SPP	Prva solo prosta ponovitev
1SZP	Prva solo zimska ponovitev
1ZP	Prva zimska ponovitev
AAO	Akademski alpinistični odsek
AO	Alpinistični odsek
GMH	Groupe de Haute Montagne
GRS	Gorska reševalna služba
h	Čas plezanja v urah
IFGM	International Federation of Mountain Guide Associations
KA	Komisija za alpinizem
KOTG	Komisija za odprave v tuja gorstva
m	Višina smeri oz. vrha v metrih
NP	Na pogled (način plezanja)
PD	Planinsko društvo
PP	Prosta ponovitev
PRV	Prvenstven vzpon
PZS	Planinska zveza Slovenije
S	Sever
SP	Solo ponovitev
SPP	Solo prosta ponovitev
SZP	Solo zimska ponovitev
UIAA	Mednarodna zveza gorniških organizacij
WI	Water ice, Ledni slap
ZP	Zimska ponovitev